
Vergaderjaar 2023–2024

---

36 550 IX

Wijziging van de begrotingsstaat van het Ministerie van Financiën (IXB) en de begrotingsstaat van Nationale Schuld (IXA) voor het jaar 2024 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

INHOUDSOPGAVE

A.	ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL	3
B.	BEGROTINGSTOELICHTING	4
1	Leeswijzer	4
2	Beleid	5
2.1	Overzicht belangrijkste uitgaven- en ontvangstenmutaties IXB	5
2.2	Overzicht belangrijkste uitgaven- en ontvangstenmutaties IXA	10
2.3	Overzicht Coronamaatregelen	14
3	Beleidsartikelen Ministerie van Financiën (IXB)	15
	Artikel 1 Belastingen	15
	Artikel 2 Financiële markten	21
	Artikel 3 Financieringsactiviteiten publiek-private sector	24
	Artikel 4 Internationale financiële betrekkingen	27
	Artikel 5 Exportkredietverzekeringen, -garanties en investeringsverzekeringen	31
	Artikel 6 Btw-compensatiefonds	33
	Artikel 9 Douane	34
	Artikel 13 Toeslagen	38
4	Beleidsartikelen Nationale Schuld (IXA)	42
	Artikel 11 Financiering staatsschuld	42
	Artikel 12 Kasbeheer	45
5	Niet-beleidsartikelen	47
	Artikel 8 Apparaat	47
	Artikel 10 Nog onverdeeld	48

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Wetsartikelen 1 en 2

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van [artikel 2.3, eerste lid](#), van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2024 wijzigingen aan te brengen in:

1. de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Financiën (IXB);
2. de begrotingsstaat inzake de Nationale Schuld (IXA).

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

De Minister van Financiën,

S.P.R.A. van Weyenberg

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1 Leeswijzer

De voorliggende suppletoire begroting bevat de voorgestelde wijzigingen ten opzichte van de ontwerpbegroting 2024 (inclusief twee Incidentele Suppletoire Begrotingen)¹ van het ministerie van Financiën (IXB) en Nationale Schuld (IXA).

In hoofdstuk 2 zijn de overzichten opgenomen met de belangrijkste mutaties; in paragraaf 2.1 voor artikel 1 t/m 13 van IXB en in paragraaf 2.2. voor artikel 11 en 12 van IXA. In paragraaf 2.3 is het overzicht coronamaatregelen opgenomen.

Hoofdstuk 3 en hoofdstuk 4 bevatten per beleidsartikel een budgettaire tabel. Conform de Rijksbegrotingsvoorschriften (RBV) worden per artikel de (meerjarige) mutaties die groter of gelijk zijn aan de ondergrenzen in de onderstaande (tabel 1) toegelicht. De toelichting op de mutatie van de belastingontvangsten is in de Voorjaarsnota opgenomen. Vanwege de staffel kan de som van de toegelichte mutaties afwijken van de totale mutaties op het artikel.

Tabel 1 Ondergrenzen conform RBV

Omvang begrotingsartikel (stand ontwerpbegroting) in € miljoen	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € miljoen)	Technische mutaties (ondergrens in € miljoen)
< 50	1	2
=> 50 en < 200	2	4
=> 200 < 1000	5	10
=> 1000	10	20

In aansluiting op de ontwerpbegrotingen en de Voorjaarsnota worden vanaf 2024 ook de mutaties voor het jaar t+5 opgenomen in de tabel budgettaire gevolgen van beleid van de 1ste suppletoire begrotingen. Dit betreft de extrapolatie van de begroting – het toevoegen van het jaar t+5 – en vervolgens de mutaties tot en met t+5 die tijdens de voorjaarsbesluitvorming zijn verwerkt.

¹ Kamerstukken II 2023-2024, [36 487, nr. 1](#) en Kamerstukken II 2023-2024, [36 499, nr. 1](#)

2 Beleid

2.1 Overzicht belangrijkste uitgaven- en ontvangstenmutaties IXB

In onderstaande tabellen worden de belangrijkste suppletoire uitgaven- (tabel 2) en ontvangstenmutaties (tabel 3) weergegeven.

Tabel 2 Overzicht belangrijkste suppletoire uitgavenmutaties 2024 (Eerste suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Art.	Uitgaven 2024	Uitgaven 2025	Uitgaven 2026	Uitgaven 2027	Uitgaven 2028	Uitgaven 2029
Vastgestelde begroting 2024 incl ISB's		24.926.839	22.551.692	10.064.377	9.845.270	9.393.050	
Belangrijkste suppletoire mutaties							
1) Herijking herstel box 3	1	25.000	0	0	0	0	
2) Niet-belastingontvangsten	1	66.893	32.994	26.921	21.599	21.947	
3) Uitvoeringskosten fiscale wet-en regelgeving	1	20.968	25.661	22.075	20.479	19.252	
4) Invordering coronaschulden	1	0	34.422	18.745	13.160	1.650	
5) Verbeteren dienstverlening BelastingTelefoon	1	32.760	20.839	20.384	20.930	20.930	
6) Kapitaalinjectie European Bank for Reconstruction and Development (EBRD)	4	25.000	0	0	0	0	
7) Hybride kapitaal wereldbank	4	68.000	0	0	0	0	
8) Btw-compensatiefonds (BCF) stortingen	6	89.148	1.201	293	63	63	
9) Verdragingsrente Traditionele Eigen Middelen (TEM)	9	199.400	0	0	0	0	
10) Eindejaarsmarge	10	67.824	0	0	0	0	
11) Loon-en Prijsbijstelling	10	290.829	261.605	252.776	246.810	244.531	
12) Voorziening middelen uitvoeringskosten fiscale wet- en regelgeving	10	0	- 25.661	- 22.075	- 20.479	- 19.252	
13) Hersteloperatie Toeslagen	13	364.133	759.152	98.960	0	0	
14) Bijdrage Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen (UHT) aan artikel 1	13	- 53.092	0	0	0	0	
15) Implementatie Wet Open Overheid (WOO)	div	6.806	7.188	8.795	6.373	6.373	
16) Informatiehuishouding: de basis op orde	div	21.715	7.957	6.467	2.589	2.589	
17) Kasschuiven	div	- 171.987	58.350	52.350	27.400	22.887	
18) Overige overhevelingen Aanvullende Post (AP)	div	17.778	28.085	11.686	13.092	17.118	
19) Overige mutaties & extrapolatie	div	3.125	- 12.781	- 9.942	- 22.376	1.125	9.776.049
Stand 1^e suppletoire begroting 2024		26.001.139	23.750.704	10.551.812	10.174.910	9.732.263	9.776.049

Toelichting

1. Herijking herstel box 3

In 2024 wordt € 25 mln. voor de uitvoering van herstel box 3 beschikbaar gesteld vanuit de reservering op de Aanvullende Post. Als gevolg van de lopende procedures rondom box 3 vinden extra werkzaamheden plaats voor het herstel. Daarnaast zullen in 2024 werkzaamheden worden verricht voor de overbruggingswet Box 3 (belastingjaar 2023 en 2024).

2. Niet-belastingontvangsten

De raming van de uitgaven inzake de niet-belastingontvangsten (belasting- en invorderingsrente, vervolgingskosten en -opbrengsten en boetes) is bijgesteld naar aanleiding van realisaties in 2023, een hogere meerjarige belastinggrondslag en de recente renteramingen uit het CEP. Dit leidt structureel tot hogere verwachte uitgaven (circa € 29 mln. in 2024, aflopend naar € 22 mln. in 2028). Hier staat een structurele meevaller aan de ontvangstenkant tegenover (zie ook post 1 onder Ontvangstenmutaties).

Daarnaast worden er extra uitgaven van € 38 mln. verwacht vanwege de herstelactie invorderingsrente. De uitgaven waren eerder in 2023 geraamd, maar het project is vertraagd en start derhalve in 2024.

3. Uitvoeringskosten fiscale wet-en regelgeving

Voor de uitvoering van nieuwe fiscale wet- en regelgeving worden extra uitgaven bij de Belastingdienst begroot. Het gaat hierbij om circa 30 uitvoeringstoetsen, waaronder Pijler 2, aandelentransacties in de overdrachtsbelasting, herijking implementatie richtlijn kleineondernemersregeling en geven uit vennootschap.

4. Invordering coronaschulden

Er worden middelen vrijgemaakt ten behoeve van de invordering van coronaschulden (cumulatief € 68 mln. in de jaren 2025 tot en met 2028). Voor de inning van de coronaschulden die tijdens de coronacrisis door ondernemers zijn opgebouwd is er capaciteit nodig, onder andere vanwege de vele sanerings-, faillissements-, en uitstelverzoeken.

5. Verbeteren dienstverlening Belastingtelefoon

In 2024 wordt € 33 mln. en structureel € 21 mln. ingezet om de bereikbaarheid van de Belastingtelefoon te verbeteren en stabiliteit te borgen. De Belastingdienst zet daarmee in op het verbeteren van de productiviteit en efficiency en het werven en behouden van ervaren medewerkers.

6. Kapitaalinjectie European Bank for Reconstruction and Development (ERBD)

Betreft een kapitaalinjectie aan de European Bank for Reconstruction and Development (EBRD). Met behulp van deze injectie kan EBRD blijven bijdragen aan het steunen van Oekraïne. In 2023 was een reservering opgenomen van € 75 mln. Deze reservering wordt opgehoogd met € 25 mln. omdat de kapitaaluitbreiding bij de EBRD hoger is geworden dan initieel geraamd.²

7. Hybride kapitaal wereldbank

Tijdens de Voorjaarsvergadering van de Wereldbank kondigt Nederland, onder voorbehoud van parlementaire goedkeuring, deelname aan in aankoop van hybride kapitaal (€ 68 mln.). Dit is een schuldinstrument met eigenschappen van kapitaal; er wordt rente ontvangen maar het geeft geen stemrecht. De looptijd is oneindig, maar tijdens een toekomstige middelenaanvulling kan het hybride kapitaal worden omgezet in een reguliere kapitaalbijdrage. De Wereldbank kan op basis van hybride kapitaal nieuwe obligaties uitgeven. De komende 10 jaar kan de hiermee opgehaalde financiering worden ingezet voor projecten ten behoeve van de 'Global Public Goods', zoals klimaatverandering, pandemieparaatheid en fragiliteit. Hierbij geldt een hefboomeffect; elke ingelegde euro creëert over de komende 10 jaar € 8 aan additionele leencapaciteit.

8. Btw-compensatiefonds (BCF) stortingen

Als gevolg van overhevelingen van budget van ministeries naar decentrale overheden wordt een bedrag in het gemeente of provinciefonds gestort. Het geraamde btw-deel van dit bedrag wordt in het BCF gestort (circa € 89 mln.). Gemeentes en provincies kunnen de betaalde btw in verband met de overhevelingen terugvragen bij het BCF. Deze uitgaven worden gedekt vanuit de belastingontvangsten.

² Kamerstukken II 2023-2024, 36 410, nr. 36

9. Vertragsrente Traditionele Eigen Middelen (TEM)

Het ministerie van Financiën zal € 199,4 mln. vertragsrente betalen aan de Europese Commissie (CIE) als gevolg van een nabetaling door onderwaardering invoer Textiel en Schoenen (LWTS) en Voortvarendheid (€ 100 mln.). Tevens zal vertragsrente worden betaald voor het dossier Zonnepanelen (€ 99,4 mln.). De hiervoor benodigde middelen worden vanuit de Aanvullende Post (AP) van de Rijksbegroting overgeheveld naar artikel 9 Douane. Deze te betalen vertragsrente is lager dan eerder was ingeschat en dan op de AP was gereserveerd en leidt derhalve tot een per saldo meevaller.

Daarnaast wordt op bovengenoemde dossiers waarover overeenstemming met de CIE is bereikt, per saldo circa € 600 mln. aan terugbetalingen ontvangen op eerder reeds betaalde hoofdsommen (douanerechten). Deze meevallers op de TEM-hoofdsommen en de toelichtingen hierop, zijn terug te vinden in de Voorjaarsnota en de daarin opgenomen verticale toelichtingen van Buitenlandse Zaken en de Aanvullende Post. De TEM-betalingen van hoofdsommen aan en eventuele terugontvangsten van de CIE lopen via de begroting van het ministerie van Buitenlandse Zaken. De Tweede Kamer is over genoemde dossiers en de financiële aspecten ervan geïnformeerd middels de kamerbrief van 4 april 2024.³

10. Eindejaarsmarge

De eindejaarsmarge van € 68 mln. wordt toegevoegd aan de Financiënbegroting.

11. Loon- en Prijsbijstelling

De loon- en prijsbijstelling 2024 wordt toegevoegd aan de Financiënbegroting (€ 291 mln. in 2024 en € 245 mln. structureel).

12. Voorziening middelen uitvoeringskosten fiscale wet- en regelgeving

Voor de uitvoering van nieuwe (belasting-)wetgeving worden middelen overgeboekt vanuit de voorziening voor uitvoeringskosten fiscale wet- en regelgeving naar de begroting van de Belastingdienst.

13. Hersteloperatie Toeslagen

Naar aanleiding van de bijstelling van de cijfers van Toeslagen Herstel op basis van de groei van aanmeldingen en gedupeerden vallen de compensatie- en hersteluitgaven en de apparaatsuitgaven om de hersteloperatie uit te voeren naar verwachting hoger uit dan eerder begroot. Daaraan verbonden omvat de bijstelling Toeslagen Herstel een stijging van de kosten van bezwaren en beroepen. De groei van het aantal aanmeldingen leidt ook tot een ophoging van budget voor dwangsommen en een vernieuwde hogere raming van de rechtsbijstandregeling. Eventuele bijstellingen van de prognose zijn inzichtelijk in de voortgangsrapportage Hersteloperatie Toeslagen⁴. De bijstelling leidt tot ophoging van uitgavenbudget op het geheel van apparaat en (schade)vergoedingen van € 364,1 mln. in 2024, € 759,2 mln. in 2025 en € 99,0 mln. in 2026. Deze beschikbare middelen zijn naast uitgaven op apparaat van Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen (UHT) verdeeld over hogere uitgaven binnen de 30k-regeling, de integrale beoordeling, de kindregeling, de ex-partnerregeling, de HZK-regeling, dwangsommen en private schuldenregeling. Van het totaal is circa € 103 mln. in 2024 en circa € 299 mln. in 2025 overgeheveld

³ Kamerstukken II 2023–2024, [31 934, nr. 78](#)

⁴ 16e Voortgangsrapportage (VGR) Hersteloperatie Toeslagen, Kamerstukken II 2023–2024, [31 066, nr. 1341](#)

vanuit de Aanvullende Post. Een integraal overzicht van de financiële stand van zaken van de Hersteloperatie Toeslagen is te vinden in de bijlage van de Voorjaarsnota 2024.

14. Bijdrage Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen (UHT) aan artikel 1

Er wordt om verschillende oorzaken budget overgeheveld van artikel 13 Toeslagen naar artikel 1 Belastingen. Ten eerste wordt er in verband met werkzaamheden door ketenpartners van Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen (UHT) in 2024 circa € 37,1 mln. aan budget overgeheveld als gevolg van o.a. werkzaamheden door CAP (Centrale Administratieve Processen), KI&S (Klantinteractie & -services) en O&P (Organisatie & Personeel). Daarnaast wordt circa € 16 mln. overgeheveld ten behoeve van uitgaven bij de Belastingdienst in verband met toegenomen werkzaamheden voor UHT.

15. Implementatie Wet Open Overheid (WOO)

Sinds 1 mei 2022 is de Wet open overheid van kracht. Hierdoor is er een wettelijke verplichting om documenten openbaar te maken. Om aan deze opgave te kunnen voldoen is extra personele inzet benodigd bij de Belastingdienst, Toeslagen en Douane om processen te begeleiden, te ondersteunen en nieuwe processen te implementeren voor de actieve openbaarmaking. Tevens zijn er extra behandelaren nodig om het groeiend aantal Woo-verzoeken binnen de verkorte termijnen te kunnen afhandelen.

16. Informatiehuishouding: de basis op orde

Om de informatiehuishouding van het ministerie van Financiën zowel intern als extern verder op orde te krijgen, wordt budget overgeheveld vanuit de reservering op artikel 10 naar artikel 1 Belastingen, artikel 8 Apparaat, artikel 9 Douane en artikel 13 Toeslagen. De Openbaarheidsparagraaf in de ontwerpbegroting 2024 van Financiën gaat nader op de ambities en activiteiten in.

17. Kasschuiven

Er vindt een aantal kasschuiven plaats op de Financiënbegroting. De meest in het oog springende kasschuiven zijn:

- Een deel van de middelen op artikel 10 Nog onverdeeld zijn dit jaar naar verwachting niet benodigd en worden daarom doorgeschoven naar latere jaren, zodat de middelen beschikbaar blijven voor eventuele problematiek in latere jaren (€ 84 mln.).
- In 2024 is budget beschikbaar voor uitvoerings- en compensatiekosten voor herstel Fraude Signalering Voorziening (FSV) en minnelijk schuldsaneringstraject (MSNP). Op basis van de actuele inzichten in de uitvoering en de planning zal het hersteltraject later en over een langere periode plaatsvinden. Derhalve wordt € 70 mln. doorgeschoven vanuit 2024 naar de jaren 2025 en 2026.
- De in 2024 beschikbare middelen op de voorziening voor uitvoeringskosten fiscale wet- en regelgeving worden doorgeschoven om de uitvoeringskosten in latere jaren te kunnen dekken (€ 16 mln.).

18. Overige overhevelingen Aanvullende Post (AP)

In de periode 2024 tot en met 2028 wordt er circa € 174 mln. overgeheveld van de Aanvullende Post naar de Financiënbegroting. De individuele overhevelingen worden nader toegelicht in de toelichtingen van de artikelen. Het betreft onder andere middelen voor de uitvoeringskosten fiscale wet- en regelgeving, middelen ten behoeve van Werken aan Uitvoering (WaU) en uitvoeringskosten CO₂-heffing (CBAM).

Tabel 3 Overzicht belangrijkste suppletoire niet-belasting ontvangstenmutaties (Eerste suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Art.	Ontvangsten 2024	Ontvangsten 2025	Ontvangsten 2026	Ontvangsten 2027	Ontvangsten 2028	Ontvangsten 2029
Vastgestelde begroting 2024 incl ISB's		4.777.433	3.657.034	3.801.002	3.923.456	3.727.777	
Belangrijkste suppletoire mutaties							
1) Belasting- en invorderingsrente	1	266.893	187.994	126.921	21.599	91.947	
2) Dividenden staatsdeelnemingen	3	309.000	- 61.000	14.000	- 17.000	23.000	
3) Renteontvangsten lening TenneT	3	29.025	- 17.293	11.546	11.546	11.546	
4) Verkoop aandelen ABN AMRO	3	460.000	0	0	0	0	
5) Ramingbijstelling Lening Griekenland	4	- 154.164	- 165.893	- 4.520	- 3.337	- 281	
6) Overige mutaties & extrapolatie	div	45.950	20.552	16.305	16.348	17.948	3.852.200
Stand 1^e suppletoire begroting 2024		5.734.137	3.621.394	3.965.254	3.952.612	3.871.937	3.852.200

Toelichting

1. Belasting- en invorderingsrente

De raming van de ontvangstenkant van de niet-belastingontvangsten (belasting- en invorderingsrente, vervolgingskosten en -opbrengsten en boetes) wordt naar boven bijgesteld naar aanleiding van realisaties in 2023, een hogere meerjarige belastinggrondslag en de recente renteramingen uit het CEP. Dit leidt tot een meevaller van € 267 mln. in 2024 aflopend tot € 92 mln. in 2028. Het nettoresultaat van hogere uitgaven en hogere ontvangsten draagt het ministerie van Financiën bij aan het generale beeld.

2. Dividenden staatsdeelnemingen

De dividendraming wordt bijgesteld aan de meest recente informatie over het verwachte dividend van de staatsdeelnemingen, als gevolg van de huidige marktomstandigheden.

3. Renteontvangsten lening TenneT

De raming van de renteontvangsten op de lening aan TenneT wordt bijgesteld. Dit komt deels door een aanpassing van de hoogte van de rente en deels door meer inzicht in het tempo van opname van de lening door TenneT.

4. Verkoop aandelen ABN AMRO

De verwachte ontvangsten worden met € 460 mln. naar boven bijgesteld, als gevolg van de verkoopopbrengst van aandelen ABN AMRO door het lopende verkoopprogramma van de staat en de pro rata deelname van NLFJ aan het inkoopprogramma van ABN AMRO.

5. Ramingbijstelling Lening Griekenland

Op basis van de meest recente renteramingen worden de verwachte ontvangsten van de lening aan Griekenland bijgesteld. Daarnaast wordt de raming voor de aflossing van de lening aan Griekenland bijgesteld. In 2023 heeft Griekenland een vervroegde aflossing gedaan, waardoor in 2024 en 2025 niet zal worden afgelost.

2.2 Overzicht belangrijkste uitgaven- en ontvangstenmutaties IXA

In onderstaande tabellen worden de belangrijkste suppletoire uitgaven- (tabel 4) en ontvangstenmutaties (tabel 5) weergegeven.

Tabel 4 Overzicht belangrijkste suppletoire uitgavenmutaties 2024 (Eerste suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Art.	Uitgaven 2024	Uitgaven 2025	Uitgaven 2026	Uitgaven 2027	Uitgaven 2028	Uitgaven 2029
Vastgestelde begroting 2024		45.485.755	33.610.244	46.625.557	50.853.946	51.307.936	
Belangrijkste suppletoire mutaties							
1) Rente vaste schuld	11	- 255.000	- 439.000	- 452.000	- 513.000	- 628.000	
2) Rente vlottende schuld	11	274.000	250.000	290.000	381.000	447.000	
3) Rente derivaten	11	22.000	0	0	0	0	
4) Aflossing vaste schuld	11	- 49.000	0	2.495.000	0	- 1.000	
5) Rentelasten kasbeheer	12	- 1.061.588	- 1.556.266	- 1.392.767	- 1.170.832	- 1.002.864	
6) Verstrekte leningen	12	500.000	500.000	500.000	500.000	500.000	
7) Overige mutaties & extrapolatie	div	400	400	0	0	0	45.021.742
Stand 1^e suppletoire begroting 2024		44.916.567	32.365.378	48.065.790	50.051.114	50.623.072	45.021.742

Toelichting

1. Rente vaste schuld

De rentelasten vaste schuld vallen naar verwachting lager uit dan geraamd bij de ontwerpbegroting 2024 met name als gevolg van het financieringsplan 2024. Hierin is bepaald dat er voor de financiering van de staatsschuld een lager beroep op de kapitaalmarkt (vaste schuld) zal worden gedaan. Daarnaast is er gerekend met lagere rentepercentages zoals die door het Centraal Planbureau (CPB) zijn geraamd in het Centraal Economisch Plan (CEP).

2. Rente vlottende schuld

De raming van de rentelasten vlottende schuld valt per saldo hoger uit als gevolg van wijzigingen in de omvang van de kortlopende schuld en de hoogte van de korte rente. De korte rente is door het CPB lager geraamd in de CEP dan de rente waarmee in de ontwerpbegroting 2024 rekening is gehouden. Echter doordat de omvang van de kortlopende schuld is toegenomen, ontstaat een structurele tegenvaller van € 274 mln. in 2024 oplopend tot € 447 mln. in 2028.

3. Rente derivaten

De raming van de rentelasten op de langlopende derivaten is met € 22 mln. naar boven bijgesteld voor 2024 als gevolg van de gewijzigde rentepercentages zoals die door het CPB worden geraamd in de CEP.

4. Aflossing vaste schuld

Door een vervroegde aflossing van een obligatie in 2023 zal in het lopende jaar minder afgelost worden. In 2026 neemt de aflossing van de vaste schuld met circa € 2,5 mld. toe als gevolg van de uitgifte van leningen met een aflosdatum in 2026.

5. Rentelasten kasbeheer

De raming van de rentelasten kasbeheer is lager dan geraamd bij de ontwerpbegroting 2024. Dit is het gevolg van het bijwerken van de realisatie en de nieuwe rentestanden in de CEP-raming van het CPB. Daarnaast dalen de rentelasten als gevolg van de nieuwe raming sociale fondsen.

6. Verstrekte leningen

Naar verwachting worden er meer leningen verstrekt aan de deelnemers van het schatkistbankieren dan eerder geraamd. De raming is daardoor structureel met € 500 mln. naar boven bijgesteld.

Tabel 5 Overzicht belangrijkste suppletoire ontvangstenmutaties 2024 (Eerste suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Art.	Ontvangsten 2024	Ontvangsten 2025	Ontvangsten 2026	Ontvangsten 2027	Ontvangsten 2028	Ontvangsten 2029
Vastgestelde begroting 2024		66.692.810	68.513.845	88.610.112	79.867.150	86.227.499	
Belangrijkste suppletoire mutaties							
1) Voortijdige beëindiging derivaten	11	- 8.000	0	0	0	0	
2) Uitgifte vaste schuld	11	- 11.283.000	10.939.000	7.647.000	453.000	- 1.498.000	
3) Mutatie vlottende schuld	11	24.140.000	0	0	0	0	
4) Rentebaten kasbeheer	12	- 17.610	- 12.993	- 6.419	2.854	13.115	
5) Aflossingen op leningen	12	- 19.403	7.221	35.076	53.595	76.340	
6) Mutatie in rekening courant en deposito	12	1.816.169	- 1.148.197	452.961	2.246.275	4.001.941	
7) Overige mutaties & extrapolatie	div		6.000	8.000	- 8.000	- 10.000	83.168.748
Stand 1^e suppletoire begroting 2024		81.320.966	78.304.876	96.746.730	82.614.874	88.810.895	83.168.748

Toelichting

1. Voortijdige beëindiging derivaten

Het voortijdig beëindigen van rentederivaten heeft geleid tot eenmalige negatieve ontvangsten van € 8,0 mln. Het betreft de contant gemaakte waarde van de (negatieve) rentebaten die anders later dit jaar en voor het grootste deel in de komende jaren zouden zijn ontvangen. Deze (negatieve) rentebaten zijn nu in één keer ontvangen. Het voortijdig beëindigen van rentederivaten draagt bij aan het realiseren van de doelstellingen uit het beleidskader voor schuldfinanciering, namelijk het verlengen van de gemiddelde looptijd van de schuldportefeuille naar minimaal 8 jaar en het beperken van het korte termijn renterisico (renterisicobedrag < 25%).

2. Uitgifte vaste schuld

De raming van de uitgifte vaste schuld is voor het lopende jaar met circa € 11,3 mld. naar beneden bijgesteld als gevolg van het financieringsplan 2024. Het financieringsplan geeft een beschrijving van de geschatte omvang en de totstandkoming van de financieringsbehoefte van de Nederlandse staat voor 2024 en een overzicht van de manier waarop het Agentschap van plan is deze in te vullen. De raming voor 2025 en verder is hoger dan geraamd bij de ontwerpbegroting 2024 als gevolg van het verwachte kastekort.

3. Mutatie vlottende schuld

De vlottende schuld stijgt in 2024 met circa € 24,1 mld. Dit is het gevolg van een hogere financieringsbehoefte doordat de raming van het kastekort voor het lopende begrotingsjaar is toegenomen. Schommelingen in de financieringsbehoefte in een lopend begrotingsjaar worden zo veel mogelijk opgevangen op de geldmarkt.

4. Rentebaten kasbeheer

De raming van de rentebaten kasbeheer is lager dan geraamd bij de ontwerpbegroting 2024. Dit is het gevolg van het bijwerken van de realisatie van verstrekte leningen en de nieuwe rentestanden in de CEP-raming van het CPB.

5. Aflossingen op leningen

Op basis van actuele inzichten wordt verwacht dat de aflossingen op de leningen, die door de agentschappen, rechtspersonen met een wettelijke taak (RWT's) en derden in het kader van schatkistbankieren zijn afgesloten, in 2024 per saldo lager en vanaf 2025 hoger uitvallen dan eerder geraamd.

6. *Mutatie in rekening courant en deposito*

Uit de actualisatie van de raming van uitgaven en inkomsten van sociale fondsen blijkt dat deze fondsen meer middelen storten in de schatkist. Dit betekent dat de geraamde mutatie in het saldo op de rekeningen-courant en deposito's stijgt ten opzichte van de ontwerpbegroting 2024.

2.3 Overzicht Coronamaatregelen

In onderstaande tabel worden de coronagerelateerde uitgaven- en ontvangsten weergegeven per begrotingsartikel. In onderstaande tabel zijn bijbehorende Kamerstukken opgenomen voor verdere toelichting. Ook is een uitgebreid overzicht terug te vinden op de pagina «Overheidsfinanciën in coronatijd» op www.rijksfinancien.nl.

Tabel 6 Overzicht Coronamaatregelen (bedragen x € 1 mln.)					
Art.	Naam maatregel/regeling	Bedrag verplichtingen 2024	Bedrag uitgaven 2024	Bedrag ontvangsten 2024	Relevante Kamerstukken
1	Belasting- en invorderingsrente	0,0	0,0	0,0	Kamerstukken II 2019-2020, 35 412, nr. 1 , 35 466, nr. 1 en 35 540, nr. 1 Kamerstukken II 2020-2021, 35 850 nr. 1 en 35 420, nr. 348
4	EIB pan-Europees Garantiefonds	0,0	17,8	0,0	Kamerstukken II 2019-2020, 35 492, nr. 1 en 35 492, nr. 2
5	Herverzekering leverancierskredieten	2,0	2,0	0,0	Kamerstukken II 2019-2020, 35 433, nr. 1

3 Beleidsartikelen Ministerie van Financiën (IXB)

Artikel 1 Belastingen

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 7 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 1 Belastingen (bedragen x € 1.000)										
Omschrijving	Ontwerp- begroting 2024 (1)	Mutaties via ISB's (2)	Vastge- stelde begroting 2024 (3)=(1)+(2)	Mutaties 1° supplettoire begroting (4)	Stand 1° supplettoire begroting (5)=(3)+(4)	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029
Verplichtingen	3.518.849	0	3.518.849	868.115	4.386.964	60.396	150.484	- 16.695	- 3.299	3.225.663
Uitgaven (1) + (2)	3.475.108	0	3.475.108	127.003	3.602.111	167.672	111.664	68.732	67.947	3.341.156
(1) Apparaatsuitgaven	3.240.867	0	3.240.867	133.161	3.374.028	107.397	73.233	45.529	44.298	3.157.540
Personele uitgaven	2.743.451	0	2.743.451	140.455	2.883.906	106.928	72.764	45.060	43.829	2.708.310
Eigen personeel	2.358.941	0	2.358.941	89.305	2.448.246	41.855	22.033	14.596	31.794	2.389.059
Inhuur externen	376.097	0	376.097	51.150	427.247	32.316	14.151	4.232	4.232	310.838
Overig personeel	8.413	0	8.413	0	8.413	32757	36580	26232	7803	8413
Materiële uitgaven	497.416	0	497.416	- 7.294	490.122	469	469	469	469	449.230
ICT	31.794	0	31.794	14	31.808	14	14	14	14	30.020
Bijdrage aan SSO's	374.758	0	374.758	- 11.308	363.450	- 3.545	- 3.545	- 3.545	- 3.545	332.745
Overig materieel	90.864	0	90.864	4.000	94.864	4.000	4.000	4.000	4.000	86.465
(2) Programma- uitgaven	234.241	0	234.241	- 6.158	228.083	60.275	38.431	23.203	23.649	183.616
Garanties	181	0	181	0	181	0	0	0	0	181
Garantie procesrisico's	181	0	181	0	181	0	0	0	0	181
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	14.366	0	14.366	0	14.366	0	0	0	0	13.766
Waarderingskamer	2.489	0	2.489	0	2.489	0	0	0	0	2489
Kadaster	2.933	0	2.933	0	2.933	0	0	0	0	2933
Kamer van Koophandel	341	0	341	0	341	0	0	0	0	341
Overige bijdrage ZBO's/RWT's	8.603	0	8.603	0	8.603	0	0	0	0	8.003
Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties	2.983	0	2.983	- 196	2.787	- 196	- 196	- 196	- 196	3.387
Internationale Douaneraad	196	0	196	- 196	0	- 196	- 196	- 196	- 196	0
Bijdrage overige (inter)nationale organisaties	2.787	0	2.787	0	2.787	0	0	0	0	3.387
Opdrachten	373.721	0	373.721	7.373	381.094	477	- 3.294	- 3.200	- 3.102	362.186
ICT opdrachten	307.671	0	307.671	12.373	320.044	5.477	1.706	1.800	1.898	294.512
Overige opdrachten	66.050	0	66.050	- 5.000	61.050	- 5.000	- 5.000	- 5.000	- 5.000	67.674
Bijdrage aan agentschappen	7.889	0	7.889	5.000	12.889	5.000	5.000	5.000	5.000	12.877
Bijdrage Logius	4.287	0	4.287	0	4.287	0	0	0	0	4.275

Omschrijving	Ontwerp- begroting 2024 (1)	Mutaties via ISB's (2)	Vastge- stelde begroting 2024 (3)=(1)+(2)	Mutaties 1° suppletoire begroting (4)	Stand 1° suppletoire begroting (5)=(3)+(4)	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029
Bijdrage overige agentschappen	3.602	0	3.602	5.000	8.602	5.000	5.000	5.000	5.000	8.602
(Schade)vergoeding	114.433	0	114.433	- 85.228	29.205	22.000	10.000	0	0	6.347
(Schade)vergoedingen	111.041	0	111.041	- 85.228	25.813	22.000	10.000	0	0	2.955
Vergoeding proceskosten	3.392	0	3.392	0	3.392	0	0	0	0	3.392
Rente	154.423	0	154.423	66.893	221.316	32.994	26.921	21.599	21.947	180.277
Belasting- en invorderingsrente	154.423	0	154.423	66.893	221.316	32.994	26.921	21.599	21.947	180.277
Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken	- 433.755	0	- 433.755	0	- 433.755	0	0	0	0	- 395.405
Toerekening uitgaven aan Douane	- 215.786	0	- 215.786	0	- 215.786	0	0	0	0	- 216.510
Toerekening uitgaven aan Toeslagen	- 217.969	0	- 217.969	0	- 217.969	0	0	0	0	- 178.895
Ontvangsten (3) + (4)	209.851.332	0	209.851.332	421.821	210.273.153	- 7.597.401	5.219.630	14.479.540	24.271.584	253.611.528
Programma- ontvangsten (3)	209.765.787	0	209.765.787	399.898	210.165.685	- 7.612.878	5.207.924	14.467.740	24.259.686	253.528.508
waarvan: Belastingontvangsten	208.529.150	0	208.529.150	133.005	208.662.155	- 7.800.872	5.081.003	14.446.141	24.167.739	252.261.217
Bekostiging	207.986	0	207.986	22.878	230.864	22.877	22.877	22.877	22.877	230.864
Doorbelasten kosten vervolging	207.986	0	207.986	22.878	230.864	22.877	22.877	22.877	22.877	230.864
Rente	817.779	0	817.779	216.246	1.034.025	137.348	76.275	- 29.047	41.301	797.786
Belasting- en invorderingsrente	817.779	0	817.779	216.246	1.034.025	137.348	76.275	- 29.047	41.301	797.786
Boetes en schikkingen	210.872	0	210.872	27.769	238.641	27.769	27.769	27.769	27.769	238.641
Ontvangsten boetes en schikkingen	210.872	0	210.872	27.769	238.641	27.769	27.769	27.769	27.769	238.641
Apparaatsontvangsten (4)	85.545	0	85.545	21.923	107.468	15.477	11.706	11.800	11.898	83.020

Tabel 8 Uitsplitsing verplichtingen (bedragen € 1.000)

Omschrijving	Ontwerp- begroting 2024 (1)	Mutaties via ISB's (2)	Vastge- stelde begroting 2024 (3)=(1)+(2)	Mutaties suppletoire begroting (4)	Stand 1° suppletoire begroting (5)=(3)+(4)	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029
Verplichtingen	3.518.849	0	3.518.849	868.115	4.386.964	60.396	150.484	- 16.695	- 3.299	3.225.663
waarvan garantieverplichtingen	336	0	336	0	336	0	0	0	0	336
Garantie procesrisico's	336	0	336	0	336	0	0	0	0	336
waarvan overige verplichtingen	3.518.513	0	3.518.513	868.115	4.386.628	60.396	150.484	- 16.695	- 3.299	3.225.327

Tabel 9 Geschatte budgetflexibiliteit¹

	2024
juridisch verplicht	70%
bestuurlijk gebonden	1%
beleidsmatig gereserveerd	29%
nog niet ingevuld/vrij te besteden	0%

¹ De berekende budgetflexibiliteit heeft alleen betrekking op de programma-uitgaven

Toelichting

Budgetflexibiliteit

De uitgaven die in 2024 reeds zijn gedaan, zijn aangemerkt als juridisch verplicht. Inzake nog niet gerealiseerde uitgaven het volgende:

Uitgaven die vallen onder de rubriek «Rente» zijn voor 100% juridisch verplicht. Ze vloeien bijvoorbeeld voort uit de Algemene wet inzake rijksbelastingen (Awr) en de Invorderingswet 1990 (rente-uitgaven). De programma-uitgaven die vallen onder de rubrieken «Bijdragen aan ZBO's/RWT's», «Bijdragen aan (inter)nationale organisaties» en «Bijdragen aan agentschappen» zijn voor 100% bestuurlijk gebonden verplichtingen voor zover zij niet door getekende contracten al juridisch verplicht zijn. De bijdrage aan de Waarderingskamer is voor 100% bestuurlijk gebonden op basis van de Wet Waardering Onroerende Zaken (Wet WOZ). Voor het Kadaster en de Kamer van Koophandel heeft de Belastingdienst samenwerkingsovereenkomsten voor gegevensuitwisseling die worden gebruikt bij de uitvoering van taken van de Belastingdienst. Ook bij de bijdragen aan Agentschappen en bijdragen aan Internationale organisaties geldt dat afspraken zijn gemaakt over de bijdragen en de dienstverlening, waardoor ook deze uitgaven als 100% bestuurlijk gebonden worden aangemerkt.

De overige programma-uitgaven betreffen met name de categorie «Opdrachten», waarvoor geldt dat deze gedeeltelijk als juridisch verplicht zijn aan te merken op het moment van het vaststellen van de begroting 2024. Hiervoor zijn dan bijvoorbeeld contracten gesloten ten behoeve van ICT en/of andere benodigde diensten voor de uitvoering van de primaire processen van de Belastingdienst. Voorbeelden hiervan zijn (verlenging van) licenties en onderhoudscontracten voor software en hardware. Een ander voorbeeld zijn de uitgaven voor papieren dienstverlening (brieven aan burgers en bedrijven). Over het algemeen geldt wel dat de niet-juridische verplichte uitgaven noodzakelijk zijn voor een goede uitvoering van de primaire processen.

Verplichtingen

Overige verplichtingen

Het verplichtingenbudget wordt in 2024 met € 868 mln. verhoogd en in 2028 per saldo met circa € 3 mln. verlaagd. De mutaties in de verplichtingen zijn veelal gelijk aan de uitgavenmutaties. Waar de mutaties gelijk zijn aan de mutaties in de uitgaven wordt dit toegelicht onder «Uitgaven». Het verplichtingenbudget wordt in 2024 verhoogd vanwege een herijking als gevolg van onderhandelingen en besluitvorming betreffende meerjarige contracten. Een ophoging van het verplichtingenbudget is nodig voor het aangaan of verlengen van nieuwe contracten waarvoor al meerjarig

kasbudget beschikbaar is. Dit is voornamelijk het geval bij Inhuur externen en Opdrachten ICT. Nieuwe aanbestedingen en verlenging van langdurige ICT-contracten zorgen naar verwachting voor een piek in 2024.

Uitgaven

Personele uitgaven

De personele uitgaven van de Belastingdienst worden hoger geraamd, € 140 mln. in 2024 en € 44 mln. in 2028. De belangrijkste oorzaken zijn:

- In 2024 wordt er € 33 mln. en structureel € 21 mln. ingezet om de bereikbaarheid van de Belastingtelefoon te verbeteren en stabiliteit te borgen. De Belastingdienst zet in op het verbeteren van de productiviteit en efficiency en het werven en behouden van ervaren medewerkers. Een deel van de middelen is afkomstig van de Aanvullende Post voor dienstverlening bij de Belastingdienst en een deel wordt binnen de begroting van de Belastingdienst opgevangen.
- Er wordt om verschillende oorzaken budget overgeheveld van artikel 13 Toeslagen naar artikel 1 Belastingen. Ten eerste wordt er in verband met werkzaamheden door ketenpartners van UHT in 2024 circa € 37,1 mln. aan budget overgeheveld als gevolg van o.a. werkzaamheden door CAP (Centrale Administratieve Processen), KI&S (Klantinteractie & -services) en O&P (Organisatie & Personeel). Daarnaast wordt er in 2024 vanuit UHT circa € 16 mln. overgeheveld in verband met een correctie van de afdracht overhead in 2023.
- In 2024 wordt er € 25 mln. voor de uitvoering van herstel Box 3 beschikbaar gesteld vanuit de Aanvullende Post voor Box 3. Als gevolg van de lopende procedures rondom Box 3 zijn er nog veel extra werkzaamheden voor herstel Box 3, die eerder niet waren voorzien. Het gaat hier bijvoorbeeld om het voorbereiden en versturen van informatiebrieven of het afhandelen van ingebrekestellingen, maar ook het classificeren van ingekomen bezwaarschriften. Daarnaast zullen er ook reeds enkele werkzaamheden plaatsvinden voor de overbruggingswet (OBW) Box 3 (belastingjaar 2023 en 2024). Voor deze jaren zal het vooral werkzaamheden betreffen op het gebied van telefonie, klachten en verzoeken. Daarnaast vinden nu ook de voorbereidingen plaats voor mogelijk aanvullend herstel naar aanleiding van toekomstige uitspraken van de Hoge Raad.
- In 2024 wordt € 21 mln. verwachte onderuitputting ingezet voor de uitvoeringskosten voortvloeiend uit de fiscale wet- en regelgeving. Structureel worden de uitgaven ca. € 16 mln. hoger begroot. Deze middelen zijn afkomstig van de Aanvullende Post voor de uitvoeringskosten van fiscale wet- en regelgeving. Het gaat hierbij om ca. 30 uitvoeringstoetsen, waaronder Pijler 2, aandelentransacties in de overdrachtsbelasting, herijking implementatie richtlijn kleineondernemersregeling en geven uit vennootschap.
- De personele uitgaven zijn in 2024 naar verwachting € 15 mln. hoger vanwege de uitvoering van het herstel Fraude Signalering Voorziening (FSV) en minnelijk schuldsaneringstraject (MSNP). De extra personele uitgaven lopen door tot en met 2026.
- Vanuit de verwachte onderuitputting en hogere ontvangsten worden extra middelen begroot ten behoeve van de invordering van coronaschulden (cumulatief € 69 mln. in 2025-2029). Voor de inning van de coronaschulden die tijdens de coronacrisis door ondernemers zijn opgebouwd is er extra capaciteit nodig. Dit vanwege onder andere de vele sanerings-, faillissements-, en uitstelverzoeken.

- De Regeling Vervroegd Uittreden (RVU) waarbij personeel conform vastgestelde cao recht hebben op (gedeeltelijke) compensatie van loon bij eerder stoppen met werken kost naar verwachting cumulatief ca. € 103 mln. in 2025-2028. Deze kosten worden binnen het personeelsbudget ingepast.

Schadevergoedingen

In 2024 is budget beschikbaar voor uitvoerings- en compensatiekosten voor herstel Fraude Signalering Voorziening (FSV) en minnelijk schuldsaneringstraject (MSNP). Op basis van een bijgestelde raming wordt € 70 mln. doorgeschoven vanuit 2024 naar 2025 (€ 50 mln.) en 2026 (€ 20 mln.) en wordt € 15 mln. in 2024, € 28 mln. in 2025 en € 10 mln. in 2026 overgeheveld naar het personeelsbudget voor de uitvoeringskosten.

Rente

De raming van de uitgaven aan belasting- en invorderingsrente is bijgesteld naar aanleiding van realisaties in 2023, een hogere meerjarige belastinggrondslag en de recente renteramingen uit het CEP. Dit leidt structureel tot hogere verwachte uitgaven (ca. € 29 mln. in 2024 en € 22 mln. in 2028). Daarnaast worden er extra uitgaven van € 38 mln. verwacht vanwege de herstelactie invorderingsrente. De uitgaven waren eerder in 2023 geraamd, maar het project is vertraagd en start in 2024.

Ontvangsten

Bekostiging

De ontvangstenraming van doorbelasten kosten vervolging (aanmaningen, dwangbevelen etc.) is bijgesteld naar aanleiding van realisaties in 2023. Dit leidt structureel tot hogere verwachte ontvangsten.

Rente

De raming van de belasting- en invorderingsrente wordt bijgesteld naar aanleiding van realisaties in 2023, een hogere meerjarige belastinggrondslag en de recente renteramingen uit het CEP. Dit leidt per saldo tot een meevaller.

Boetes en schikkingen

De raming van de boeteontvangsten is bijgesteld naar aanleiding van realisaties in 2023. Dit leidt structureel tot hogere verwachte ontvangsten.

Apparaatsontvangsten

De apparaatsontvangsten worden opwaarts bijgesteld (€ 22 mln. in 2024 en € 12 mln. structureel). In 2024 worden hogere ontvangsten verwacht voor dienstverlening aan derden in het kader van de voorziening voor videobellen en voor geleverde diensten ten behoeve van het overheidsdatacenter. Door hogere uitkeringen vanuit het UWV vanwege hogere ziekte-, zwangerschaps- en transitieuitkeringen worden er structureel hogere ontvangsten gerealiseerd.

Belastingontvangsten

In de Voorjaarsnota 2024 worden de mutaties van de belastingontvangsten toegelicht. De aansluiting met de Voorjaarsnota en de bedragen in de begrotingstoelichting (artikel 1 Belastingen, tabel budgettaire gevolgen van beleid) ziet er als volgt uit:

Tabel 10 Belastingontvangsten (bedragen x € 1.000)

	Ontwerpbe- grotting 2024	ISB's	Vastgestelde begrotting 2024 na ISB's (1)	Mutatie 1° suppletioire begrotting (2)	Stand 1° suppletioire begrotting 2024 (3) = (1+2)
Totaal belastingontvangsten	278.380.836	0	278.380.836	899.014	279.279.850
-/- Afdracht Gemeentefonds	42.873.720	0	42.873.720	464.971	43.338.691
-/- Afdracht Provinciefonds	3.340.648	0	3.340.648	270.348	3.610.996
-/- Afdracht BES-fonds	71.170	0	71.170	11.670	82.840
-/- Belastingontvangsten artikel 6 Btw- compensatiefonds	4.015.034	0	4.015.034	89.148	4.104.182
-/- Belastingontvangsten artikel 9 Douane	19.551.114	0	19.551.114	- 70.128	19.480.986
Belastingontvangsten artikel 1 Belastingen	208.529.150	0	208.529.150	133.005	208.662.155

Artikel 2 Financiële markten

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 11 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 2 Financiële markten (bedragen x € 1.000)										
Omschrijving	Ontwerp- begroting 2024 (1)	Mutaties via ISB's (2)	Vastge- stelde begrotings 2024 (3)=(1)+(2)	Mutaties 1° suppletioire begroting (4)	Stand 1° suppletioire begroting (5)=(3)+(4)	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029
Verplichtingen	- 4.129.465	0	- 4.129.465	- 836	- 4.130.301	679	4.085	- 9.766	599	26.194
Uitgaven	34.035	0	34.035	- 2.098	31.937	679	4.085	- 9.766	599	26.194
Bekostiging	7.847	0	7.847	- 54	7.793	409	0	0	0	7.900
Accountantskamer	1.460	0	1.460	84	1.544	0	0	0	0	1.460
Muntcirculatie	4.705	0	4.705	- 138	4.567	409	0	0	0	5.107
IMVO convenanten	30	0	30	0	30	0	0	0	0	30
Overig	1.652	0	1.652	0	1.652	0	0	0	0	1.303
Opdrachten	14.777	0	14.777	- 3.637	11.140	- 103	3.697	- 10.169	181	6.452
Wijzer in geldzaken	1.634	0	1.634	0	1.634	0	0	0	0	179
Vakbekwaamheid	4.961	0	4.961	582	5.543	0	0	0	0	4.660
Uitvoeringskosten SRH	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Schadeloosstelling SRH	6.750	0	6.750	- 4.550	2.200	- 450	3.350	- 10.350	0	0
Convertibiliteit Oekraïense hryvnia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Uitvoeringskosten omwisselen Oekraïense hryvnia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Overig	1.432	0	1.432	331	1.763	347	347	181	181	1.613
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	10.211	0	10.211	1.577	11.788	282	282	282	282	10.491
Bijdrage AFM BES-toezicht	705	0	705	0	705	0	0	0	0	705
Bijdrage DNB toezicht en DGS BES	2.020	0	2.020	0	2.020	0	0	0	0	2.020
Bijdrage toezicht en handhaving MIF	460	0	460	- 460	0	0	0	0	0	460
Bijdrage PSD II	558	0	558	- 558	0	0	0	0	0	558
Bijdrage FEC	4.008	0	4.008	495	4.503	282	282	282	282	4.290
Overig	2.460	0	2.460	2.100	4.560	0	0	0	0	2.458
Storting/ onttrekking begrotingsreserve	625	0	625	0	625	0	0	0	0	625
Dotatie begrotingsreserve DGS BES	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dotatie begrotingsreserve NHT	625	0	625	0	625	0	0	0	0	625
Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties	575	0	575	16	591	91	106	121	136	726
IASB	441	0	441	0	441	0	0	0	0	441
(Caribbean) Financial Action Task Force	134	0	134	16	150	91	106	121	136	285
Ontvangsten	10.209	0	10.209	0	10.209	0	0	0	0	8.450
Bekostiging	2.000	0	2.000	0	2.000	0	0	0	0	2.000
Ontvangsten muntwezen	2.000	0	2.000	0	2.000	0	0	0	0	2.000
Toename munten in circulatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Omschrijving	Ontwerp- begroting 2024 (1)	Mutaties via ISB's (2)	Vastge- stelde begrotings 2024 (3)=(1)+(2)	Mutaties 1° suppletoire begroting (4)	Stand 1° suppletoire begroting (5)=(3)+(4)	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029
Opdrachten	1.455	0	1.455	0	1.455	0	0	0	0	0
Wijzer in geldzaken	1.455	0	1.455	0	1.455	0	0	0	0	0
Convertibiliteit Oekraïense hryvnia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ontvangsten	6.754	0	6.754	0	6.754	0	0	0	0	6.450
Overig	6.754	0	6.754	0	6.754	0	0	0	0	6.450

Tabel 12 Uitsplitsing verplichtingen (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Ontwerp- begroting 2024 (1)	Mutaties via ISB's (2)	Vastge- stelde begrotings 2024 (3)=(1)+(2)	Mutaties 1° suppletoire begroting (4)	Stand 1° suppletoire begroting (5)=(3)+(4)	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029
Verplichtingen	- 4.129.465	0	- 4.129.465	- 836	- 4.130.301	679	4.085	- 9.766	599	26.194
waarvan garantieverplichtingen	- 4.163.500	0	- 4.163.500	1.262	- 4.162.238	0	0	0	0	0
Garantie SRF	- 4.163.500	0	- 4.163.500	0	- 4.163.500	0	0	0	0	0
Garantie DGS BES	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Garantie WAKO (kernongevallen)	0	0	0	1.262	1.262	0	0	0	0	0
Garantie Stichting Waarborgfonds Motorverkeer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>waarvan</i> overige verplichtingen	34.035	0	34.035	- 2.098	31.937	679	4.085	- 9.766	599	26.194
Muntcirculatie	4.705	0	4.705	- 138	4.567	409	0	0	0	5.107
Vakbekwaamheid	4.961	0	4.961	582	5.543	0	0	0	0	4.660
Schadeloosstelling SRH	6.750	0	6.750	- 4.550	2.200	- 450	3.350	- 10.350	0	0
Uitvoeringskosten omwisselen Oekraïense hryvnia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bijdrage DNB toezicht en DGS BES	2.020	0	2.020	0	2.020	0	0	0	0	2.020
Bijdrage FEC	4.008	0	4.008	495	4.503	282	282	282	282	4.290
Overige betalingsverplichtingen	11.591	0	11.591	1.513	13.104	438	453	302	317	10.117

Tabel 13 Geschatte budgetflexibiliteit

	2024
juridisch verplicht	75%
bestuurlijk gebonden	11%
beleidsmatig gereserveerd	14%
nog niet ingevuld/vrij te besteden	0%

Toelichting

Budgetflexibiliteit

Van de uitgaven op artikel 2 is in 2024 75% juridisch verplicht. Deze verplichte uitgaven (€ 23,9 mln.) bestaan voor het grootste deel uit uitgaven voor vakbekwaamheid (€ 5,5 mln.), muntcirculatie (€ 4,6 mln.), de bijdrage aan het Financieel Expertise Centrum (FEC) (€ 4,5 mln.), de bijdragen aan AFM en DNB voor het toezicht op de BES-eilanden (€ 2,7 mln.) en de uitgaven voor de schadeloosstelling SNS REAAL Holding (SRH) (€ 2,2 mln.).

De juridisch verplichte uitgaven aan vakbekwaamheid betreffen de kosten van de centrale Wft-examinering. Het inhoudelijk beheer van de Wft-examinering is opgedragen aan het College Deskundigheid Financiële Dienstverlening (CDFD), terwijl het functionele en technische beheer is ondergebracht bij de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). Uitgangspunt is dat de uitgaven worden gefinancierd uit de examengelden (leges) die worden afgedragen aan het ministerie (zie ontvangsten overig). De daaromtrent gemaakte afspraken zijn vastgelegd in een overeenkomst met het CDFD en een overeenkomst met de DUO.

De juridisch verplichte uitgaven vanwege de muntcirculatie komen voort uit de Muntwet, de afspraken met DNB en de afspraken in muntcontract voor circulatiemunten en het muntcontract voor verzamelaarsmunten van DNB met de Koninklijke Nederlandse Munt (KNM). De afspraken betreffen onder meer de te verstrekken vergoedingen vanwege:

- de productie van circulatiemunten (hieronder vallen niet de aanschafkosten van de circulatiemunten);
- de productie en distributie van munten die speciaal voor verzamelaars worden geslagen;
- het verzorgen van de geldsomloop voor zover deze uit munten bestaat;
- het fungeren als Nationaal Analysecentrum voor Munten.

De bestuurlijk gebonden uitgaven (11%) hebben in hoofdzaak betrekking op de uitvoeringstoets van het verbod op cashbetalingen van € 3.000 of meer. De beleidsmatig gereserveerde uitgaven (14%) hebben betrekking op de implementatie en beheerskosten van de UBO-registers (Ultimate Beneficial Owners, uiteindelijke belanghebbenden).

Uitgaven

Opdrachten

Schadeloosstelling SNS REAAL Holding (SRH)

De gereserveerde budgetten voor de schadeloosstelling worden meerjarig aangepast. Aan de hand van een nieuwe inschatting van het totale belang van alle bezwaarzaken, kan een deel van de gereserveerde middelen vrijvallen.

Bijdrage aan ZBO's/ RWT's

Overig

Door de uitspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJEU) zijn eind 2022 de UBO-registers gesloten. Het geleidelijk ontsluiten van de registers kost meer tijd dan gedacht (juridisch en technisch complex). Hiermee zijn incidenteel extra kosten van € 2,1 mln. gemoeid.

Artikel 3 Financieringsactiviteiten publiek-private sector

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 14 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 3 Financieringsactiviteiten publiek-private sector (bedragen x € 1.000)										
Omschrijving	Ontwerp- begroting 2024 (1)	Mutaties via ISB's	Vastge- stelde begrotings- 2024 (3)=(1)+(2)	Mutaties 1° suppletioire begroting (4)	Stand 1° suppletioire begroting (5)=(3)+(4)	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029
Verplichtingen	647.944	25.000.000	25.647.944	269.953	25.917.897	400	0	0	0	110.101
Uitgaven	659.146	13.100.000	13.759.146	819	13.759.965	400	0	0	0	110.101
Garanties	20	0	20	0	20	0	0	0	0	20
Regeling Bijzondere Financieringen	20	0	20	0	20	0	0	0	0	20
Leningen	0	13.100.000	13.100.000	0	13.100.000	0	0	0	0	0
Lening TenneT	0	13.100.000	13.100.000	0	13.100.000	0	0	0	0	0
Opdrachten	4.193	0	4.193	819	5.012	400	0	0	0	4.985
Uitvoeringskosten staatsdeelnemingen	4.193	0	4.193	819	5.012	400	0	0	0	4.985
Opstart Invest International	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vermogensverschaffing/- onttrekking	649.837	0	649.837	0	649.837	0	0	0	0	100.000
Kapitaalinjectie TenneT	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Aan-/verkoop vermogenstitels	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Afdrachten Staatsloterij	100.000	0	100.000	0	100.000	0	0	0	0	100.000
Kapitaalinjectie Invest-NL	330.000	0	330.000	0	330.000	0	0	0	0	0
Kapitaalinjectie Invest International	219.837	0	219.837	0	219.837	0	0	0	0	0
Kapitaalinjectie regionale netbeheerders	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	5.096	0	5.096	0	5.096	0	0	0	0	5.096
NLFI	5.096	0	5.096	0	5.096	0	0	0	0	5.096
Ontvangsten	2.765.500	229.676	2.995.176	798.025	3.793.201	- 78.293	25.546	- 5.454	34.546	1.166.046
Garanties	1.000	0	1.000	0	1.000	0	0	0	0	1.000
Premieontvangsten garantie KLM	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Premieontvangsten Gasunie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Premieontvangsten garantie FMO	1.000	0	1.000	0	1.000	0	0	0	0	1.000
Leningen	0	229.676	229.676	29.025	258.701	- 17.293	11.546	11.546	11.546	11.546
Renteontvangsten lening KLM	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Aflossing lening KLM	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Renteontvangsten lening TenneT	0	229.676	229.676	29.025	258.701	- 17.293	11.546	11.546	11.546	11.546
Vermogensverschaffing/- onttrekking	2.760.000	0	2.760.000	769.000	3.529.000	- 61.000	14.000	- 17.000	23.000	1.149.000

Omschrijving	Ontwerp- begroting 2024 (1)	Mutaties via ISB's	Vastge- stelde begrotings 2024 (3)=(1)+(2)	Mutaties 1° suppletioire begroting (4)	Stand 1° suppletioire begroting (5)=(3)+(4)	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029
Aan-/verkoop vermogenstitels	0	0	0	460.000	460.000	0	0	0	0	0
Afdrachten Staatsloterij	100.000	0	100.000	0	100.000	0	0	0	0	100.000
Dividenden staatsdeelnemingen	2.660.000	0	2.660.000	309.000	2.969.000	- 61.000	14.000	- 17.000	23.000	1.049.000
Winstafdracht DNB	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
waarvan: Griekse inkomsten SMP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
waarvan: rente-inkomsten ESM	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	4.500	0	4.500	0	4.500	0	0	0	0	4.500
NLFI	4.500	0	4.500	0	4.500	0	0	0	0	4.500

Tabel 15 Uitsplitsing verplichtingen (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Ontwerp- begroting 2024 (1)	Mutaties via ISB's (2)	Vastge- stelde begrotings 2024 (3)=(1)+(2)	Mutaties 1° suppletioire begroting (4)	Stand 1° suppletioire begroting (5)=(3)+(4)	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029
Verplichtingen	647.944	25.000.000	25.647.944	269.953	25.917.897	400	0	0	0	110.101
waarvan garantieverplichtingen	0	0	0	269.134	269.134	0	0	0	0	0
Garanties en vrijwaringen staatsdeelnemingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Garantie FMO	0	0	0	269.134	269.134	0	0	0	0	0
waarvan overige verplichtingen	647.944	25.000.000	25.647.944	819	25.648.763	400	0	0	0	110.101
Lening SRH	- 11.202	0	- 11.202	0	- 11.202	0	0	0	0	0
Lening TenneT	0	25.000.000	25.000.000	0	25.000.000	0	0	0	0	0
Aan-/verkoop vermogenstitels	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kapitaalinjectie Invest-NL	330.000	0	330.000	0	330.000	0	0	0	0	0
Kapitaalinjectie Invest International	219.837	0	219.837	0	219.837	0	0	0	0	0
Afdrachten Staatsloterij	100.000	0	100.000	0	100.000	0	0	0	0	100.000
Kapitaalinjectie TenneT	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kapitaalinjectie regionale netbeheerders	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Overige betalingsverplichtingen	9.309	0	9.309	819	10.128	400	0	0	0	10.101

Tabel 16 Geschatte budgetflexibiliteit

	2024
juridisch verplicht	99%
bestuurlijk gebonden	1%
beleidsmatig gereserveerd	0%
nog niet ingevuld/vrij te besteden	0%

Toelichting

Budgetflexibiliteit

De uitgaven op artikel 3 zijn in 2024 voor 99% juridisch verplicht en voor 1% bestuurlijk gebonden. De juridisch verplichte uitgaven bestaan voornamelijk uit de lening aan TenneT, (een deel van) de kapitaalinjecties aan Invest-NL en Invest International en de afdrachten Staatsloterij. De bestuurlijk gebonden uitgaven bestaan vooral uit een deel van de kapitaalinjecties aan Invest International.

Kapitaalinjectie Invest International en Invest-NL

De kapitaalinjecties voor Invest International zijn bestuurlijk gebonden. Na goedkeuring van de concrete aanvragen voor de kapitaalinjecties door Invest International wordt de verplichting juridisch vastgelegd. De kapitaalinjecties voor Invest-NL zijn volledig juridisch verplicht. Voor beide instellingen geldt dat de kapitaalinjecties naar verwachting nodig zijn om hun activiteiten uit te voeren.

Afdrachten Staatsloterij

De afdrachten Staatsloterij (uitgaven en ontvangsten) zijn 100% juridisch verplicht op basis van de Wet op de Kansspelen (WOK).

Verplichtingen

Garantieplichtingen

Garantie FMO

De uitstaande garantie wordt bijgesteld met € 269,1 mln. aan de hand van de meest recente wisselkoersramingen. De garantie is in USD ten opzichte van de Rijksbegroting in EUR. Aangezien de koers van de euro ten opzichte van de dollar is gedaald, stijgt de waarde van deze garantie.

Ontvangsten

Leningen

Renteontvangsten Lening TenneT

De raming van de renteontvangsten op de lening aan TenneT wordt bijgesteld. Dit komt deels door een aanpassing van de hoogte van de rente en deels door meer inzicht in het tempo van opname van de lening door TenneT.

Vermogensverschaffing/-onttrekking

Aan-/verkoop vermogenstitels

De verwachte ontvangsten worden met € 460 mln. naar boven bijgesteld, als gevolg van de verkoopopbrengst van aandelen ABN AMRO door het lopende verkoopprogramma van de Staat en de pro rata deelname van NLFI aan het inkoopprogramma van ABN AMRO.

Dividenden staatsdeelnemingen

De dividendraming wordt bijgesteld aan de meest recente informatie over het verwachte dividend van de staatsdeelnemingen, als gevolg van de huidige marktomstandigheden.

Artikel 4 Internationale financiële betrekkingen

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 17 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 4 Internationale financiële betrekkingen (bedragen x € 1.000)										
Omschrijving	Ontwerp- begroting 2024 (1)	Mutaties via ISB's (2)	Vastge- stelde begroting 2024 (3)=(1)+(2)	Mutaties 1° suppletoire begroting (4)	Stand 1° suppletoire begroting (5)=(3)+(4)	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029
Verplichtingen	2.604	1.947.000	1.949.604	- 1.867.777	81.827	- 434	66	66	66	2.170
Uitgaven	434.870	0	434.870	85.778	520.648	- 434	66	66	66	338.838
Garanties	17.794	0	17.794	0	17.794	0	0	0	0	0
EIB pan-Europees garantiefonds	17.794	0	17.794	0	17.794	0	0	0	0	0
Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties	414.473	0	414.473	86.212	500.685	0	0	0	0	336.669
Multilaterale ontwikkelingsbanken en fondsen	1.519	0	1.519	0	1.519	0	0	0	0	19
Rentecompensatie ESM	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wereldbank	296.518	0	296.518	68.212	364.730	0	0	0	0	336.650
EBRD	75.000	0	75.000	25.000	100.000	0	0	0	0	0
Kapitaalinleg ESM	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bijdrage EU voor rente Oekraïne	41.436	0	41.436	- 7.000	34.436	0	0	0	0	0
Leningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Teruggave winsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lening aan Oekraïne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Opdrachten	2.603	0	2.603	- 434	2.169	- 434	66	66	66	2.169
Technische assistentie	2.003	0	2.003	66	2.069	66	66	66	66	2.069
Overige opdrachten	600	0	600	- 500	100	- 500	0	0	0	100
Ontvangsten	248.952	0	248.952	- 135.098	113.854	- 163.868	- 2.921	- 1.789	1.269	252.169
Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties	1.876	0	1.876	19.066	20.942	2.025	1.599	1.548	1.550	2.965
Ontvangsten IFI's	1.876	0	1.876	19.066	20.942	2.025	1.599	1.548	1.550	2.965
Ontvangsten ESM Kapitaal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Leningen	247.076	0	247.076	- 154.164	92.912	- 165.893	- 4.520	- 3.337	- 281	249.204
Aflossing lening Griekenland	159.919	0	159.919	- 159.919	0	- 159.919	0	0	0	159.919
Renteontvangsten lening Griekenland	87.157	0	87.157	5.755	92.912	- 5.974	- 4.520	- 3.337	- 281	51.401
Aflossing lening Oekraïne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	33.333
Renteontvangsten lening Oekraïne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4.551

Tabel 18 Uitsplitsing verplichtingen (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Ontwerp- begroting 2024 (1)	Mutaties via ISB's (2)	Vastge- stelde begroting 2024 (3)=(1)+(2)	Mutaties 1° suppletoire begroting (4)	Stand 1° suppletoire begroting (5)=(3)+(4)	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029
Verplichtingen	2.604	1.947.000	1.949.604	- 1.867.777	81.827	- 434	66	66	66	2.170
<i>waarvan</i> garantieverplichtingen	0	1.947.000	1.947.000	- 2.028.856	- 81.856	0	0	0	0	0
Kredieten EU-betalingsbalanssteun	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Garantie aan DNB inzake IMF	0	0	0	- 2.141.800	-	0	0	0	0	0
					2.141.800					
ESM	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
EFSM	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
AiIB	0	0	0	13.877	13.877	0	0	0	0	0
Wereldbank	0	0	0	99.067	99.067	0	0	0	0	0
SURE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
EIB - pan-Europees garantiefonds	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
NGEU	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
MFB	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
MFB Headroomgarantie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Oekraïne faciliteit	0	1.947.000	1.947.000	0	1.947.000	0	0	0	0	0
<i>waarvan</i> overige verplichtingen	2.604	0	2.604	161.079	163.683	- 434	66	66	66	2.170
EIB - pan-Europees garantiefonds	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Multilaterale ontwikkelingsbanken en fondsen	1	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Rentecompensatie ESM	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wereldbank	0	0	0	68.513	68.513	0	0	0	0	0
EBRD	0	0	0	100.000	100.000	0	0	0	0	0
Kapitaalinjectie ESM	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bijdrage EU voor rente Oekraïne	0	0	0	- 7.000	- 7.000	0	0	0	0	0
Teruggave winsten SMP/ANFA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lening aan Oekraïne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Technische assistentie kiesgroepplanden	2.003	0	2.003	66	2.069	66	66	66	66	2.069
Overige betalingsverplichtingen	600	0	600	- 500	100	- 500	0	0	0	100

Tabel 19 Geschatte budgetflexibiliteit

	2024
juridisch verplicht	77%
bestuurlijk gebonden	22%
beleidsmatig gereserveerd	1%
nog niet ingevuld/vrij te besteden	0%

Toelichting

Budgetflexibiliteit

In 2024 bedraagt het totaal aan juridisch verplichte uitgaven 77% van het totaal aan uitgaven. Het bestaat voornamelijk uit uitgaven op garanties en bijdragen aan internationale organisaties. Daarnaast is 22% bestuurlijk gebonden, het betreft hier de kapitaalinjectie aan de EBRD ten behoeve van steun aan Oekraïne. De 1% bij beleidsmatig gereserveerd bestaat voornamelijk uit technische assistentie aan kiesgroepplanden waarvoor nog geen verplichting is aangegaan.

Verplichtingen

Garantieplichtingen

Garantie aan DNB inzake IMF

In december 2023 is er in het IMF een akkoord bereikt over de 16e quotaherziening van het IMF, waarbij permanente quota middelen omhoog gaan en tijdelijke leningen verlaagd worden zodat de totale leningencapaciteit van het IMF gelijk blijft. De Nederlandse uitstaande garantie aan de DNB voor het IMF wordt hierdoor verlaagd met € 2,1 mld.⁵ Indien niet genoeg landen voor 15 november 2024 akkoord gaan met de inwerkingtreding, zal deze wijziging ingaan op het moment dat voldoende landen hebben ingestemd. In dat geval zal deze mutatie worden verschoven. Daarnaast is de garantie aangepast o.b.v de wisselkoers van de SDR ten opzichte van de euro.

AIIB

De uitstaande garantie wordt bijgesteld met € 13,9 mln. o.b.v. de wisselkoers van de USD ten opzichte van de euro. Aangezien de koers van de euro ten opzichte van de dollar is gedaald, stijgt de waarde van deze garantie.

Wereldbank

De uitstaande garanties aan de Wereldbank voor IBRD en MIGA worden in totaal bijgesteld met € 99,1 mln. aan de hand van de meest recente wisselkoersramingen. De garanties zijn in USD ten opzichte van de Rijksbegroting in euro. Aangezien de koers van de euro ten opzichte van de dollar is gedaald, stijgt de waarde van deze garanties.

Overige verplichtingen

Wereldbank

Tijdens de Voorjaarsvergadering van de Wereldbank kondigt Nederland, onder voorbehoud van parlementaire goedkeuring, deelname aan in aankoop van hybride kapitaal (€ 68 mln.). Dit is een schuldinstrument met eigenschappen van kapitaal; er wordt rente ontvangen maar het geeft geen stemrecht. De looptijd is oneindig, maar tijdens een toekomstige middelenaanvulling kan het hybride kapitaal worden omgezet in een reguliere kapitaalbijdrage. De Wereldbank kan op basis van hybride kapitaal nieuwe obligaties uitgeven. De komende 10 jaar kan de hiermee opgehaalde financiering worden ingezet voor projecten ten behoeve van de 'Global Public Goods', zoals klimaatverandering, pandemieparaatheid en fragiliteit. Hierbij geldt een hefboomeffect; elke ingelegde euro creëert over de komende 10 jaar € 8 aan additionele leencapaciteit.

EBRD

Betreft een kapitaalinjectie aan de European Bank for Reconstruction and Development (EBRD). Met behulp van deze injectie kan de EBRD blijven bijdragen aan het steunen van Oekraïne. Vooruitlopend op de uitkomst van de onderhandelingen was in 2023 een reservering opgenomen van € 75 mln. Nu bekend is dat de verplichting pas in 2024 ingaat, wordt de begroting hierop aangepast. Tevens wordt de reservering opgehoogd met € 25 mln. omdat de kapitaaluitbreiding bij de EBRD hoger is geworden dan initieel geraamd.⁶

⁵ Zie voor meer informatie het Toetsingskader Risicoregelingen Staatsgarantie DNB inzake IMF

⁶ Kamerstukken II 2023-2024, 36410, nr. 36

Bijdrage EU voor rente Oekraïne

De betalingsverplichting en uitgaven voor de rentebijdrage voor Oekraïne worden bijgesteld op basis van de definitieve bijdrage vastgesteld door de Europese Commissie. Dit resulteert in lagere uitgaven van € 7 mln. Deze meevaller wordt volgens afspraak voor € 5 mln. ingezet voor het Poverty Reduction and Growth Trust (op de BHOS-begroting), zoals in het najaar 2023 is gedeeld met de Kamers in de Kamerbrief over de Nederlandse inzet⁷.

Uitgaven

Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties

Wereldbank

Zie toelichting onder «Verplichtingen».

EBRD

Zie toelichting onder «Verplichtingen».

Ontvangsten

Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties

De betaling aan International Finance Corporation (IFC) van ca. € 19 mln. in 2023 is de eerste keer niet gelukt. Daarom is de betaling in 2023 een tweede keer gestart. De teruggave van het bedrag is net over de jaargrens gegaan en daarom ontstaat een extra ontvangst in 2024.

Leningen

Op basis van de meest recente renteramingen worden de verwachte ontvangsten van de lening aan Griekenland bijgesteld. Daarnaast wordt de raming voor de aflossing van de lening aan Griekenland bijgesteld. In 2023 heeft Griekenland een vervroegde aflossing gemaakt, waardoor in 2024 en 2025 niet zal worden afgelost.

---

⁷ Kamerstukken II 2023-2024, [26234](#), nr. 282

Artikel 5 Exportkredietverzekeringen, -garanties en investeringsverzekeringen

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 20 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 5 Exportkredietverzekeringen, -garanties en investeringsverzekeringen (bedragen x € 1.000)										
Omschrijving	Ontwerp- begroting 2024 (1)	Mutaties via ISB's (2)	Vastge- stelde begroting 2024 (3)=(1)+(2)	Mutaties suppletoire begroting (4)	Stand 1° suppletoire begroting (5)=(3)+(4)	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029
Verplichtingen	10.091.366	0	10.091.366	396	10.091.762	396	0	0	0	10.090.393
Uitgaven	168.366	0	168.366	396	168.762	396	0	0	0	152.393
Opdrachten	20.122	0	20.122	396	20.518	396	0	0	0	20.149
Kostenvergoeding Atradius DSB	18.900	0	18.900	383	19.283	383	0	0	0	19.914
Uitvoeringskosten herverzekering leverancierskredieten	1.000	0	1.000	0	1.000	0	0	0	0	0
Overige uitgaven	222	0	222	13	235	13	0	0	0	235
Garanties	78.000	0	78.000	0	78.000	0	0	0	0	62.000
Schade-uitkering EKV	77.000	0	77.000	0	77.000	0	0	0	0	62.000
Schade-uitkering herverzekering leverancierskredieten	1.000	0	1.000	0	1.000	0	0	0	0	0
Storting/ onttrekking begrotingsreserve	70.244	0	70.244	0	70.244	0	0	0	0	70.244
Mutatie begrotingsreserve EKV	70.244	0	70.244	0	70.244	0	0	0	0	70.244
Ontvangsten	133.206	0	133.206	0	133.206	0	0	0	0	104.707
Garanties	109.174	0	109.174	0	109.174	0	0	0	0	80.675
Premies EKV	70.244	0	70.244	0	70.244	0	0	0	0	70.244
Premies herverzekering leverancierskredieten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Schaderestituties EKV	38.930	0	38.930	0	38.930	0	0	0	0	10.431
Schaderestituties herverzekering leverancierskredieten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Storting/ onttrekking begrotingsreserve	24.032	0	24.032	0	24.032	0	0	0	0	24.032
Mutatie begrotingsreserve EKV	24.032	0	24.032	0	24.032	0	0	0	0	24.032

Tabel 21 Uitsplitsing verplichtingen (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Ontwerp- begroting 2024 (1)	Mutaties via ISB's (2)	Vastge- stelde begrotings- 2024 (3)=(1)+(2)	Mutaties 1 ^o suppletoire begroting (4)	Stand 1 ^o 1 ^o suppletoire begroting (5)=(3)+(4)	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029
Verplichtingen	10.091.366	0	10.091.366	396	10.091.762	396	0	0	0	10.090.393
<i>waarvan</i> garantieverplichtingen	10.000.000	0	10.000.000	0	10.000.000	0	0	0	0	10.000.000
Herverzekering leverancierskredieten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Exportkrediet-verzekeringen	10.000.000	0	10.000.000	0	10.000.000	0	0	0	0	10.000.000
<i>waarvan:</i> <i>aangegane garantieverplichtingen</i>	<i>10.000.000</i>	<i>0</i>	<i>10.000.000</i>	<i>0</i>	<i>10.000.000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>10.000.000</i>
<i>waarvan:</i> <i>vervallen garantieverplichtingen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>waarvan</i> overige verplichtingen	91.366	0	91.366	396	91.762	396	0	0	0	90.393
Kostenvergoeding Atradius DSB	18.900	0	18.900	383	19.283	383	0	0	0	19.914
Uitvoeringskosten herverzekering leverancierskredieten	1.000	0	1.000	0	1.000	0	0	0	0	0
Schade-uitkering herverzekering leverancierskredieten	1.000	0	1.000	0	1.000	0	0	0	0	0
Storting begrotingsreserve EKV	70.244	0	70.244	0	70.244	0	0	0	0	70.244
Overige betalingsverplichtingen	222	0	222	13	235	13	0	0	0	235

Tabel 22 Geschatte budgetflexibiliteit

juridisch verplicht	100%
bestuurlijk gebonden	0%
beleidsmatig gereserveerd	0%
nog niet ingevuld/vrij te besteden	0%

Toelichting

Budgetflexibiliteit

Opdrachten

Dit budget is 100% juridisch verplicht op basis van een overeenkomst met ADSB.

Garanties

Deze uitgaven zijn 100% juridisch verplicht, aangezien deze voortvloeien uit afgesloten exportkredietverzekeringen. Indien de verzekerde risico's zich materialiseren en aan alle verzekeringsvoorwaarden is voldaan, moet de Staat als verzekeraar tot uitkering overgaan.

Verplichtingen, uitgaven en ontvangsten

De mutaties op het niveau van de financiële instrumenten komen niet boven de ondergrenzen uit binnen de staffel (conform de RBV, zie ook de Leeswijzer op pagina 4). Toelichting van deze mutaties blijft derhalve achterwege.

Artikel 6 Btw-compensatiefonds

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 23 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 6 Btw-compensatiefonds (bedragen x € 1.000)										
Omschrijving	Ontwerp- begroting 2024 (1)	Mutaties via ISB's(2)	Vastge- stelde begrotings 2024 (3)=(1)+(2)	Mutaties suppletoire begroting (4)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (5)=(3)+(4)	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029
Verplichtingen	4.015.034	0	4.015.034	89.148	4.104.182	1.201	293	63	63	4.015.097
Uitgaven	4.015.034	0	4.015.034	89.148	4.104.182	1.201	293	63	63	4.015.097
Bijdrage aan medeoverheden	4.015.034	0	4.015.034	89.148	4.104.182	1.201	293	63	63	4.015.097
Bijdragen aan gemeenten	3.597.533	0	3.597.533	1.995	3.599.528	230	230	0	0	3.597.533
Bijdragen aan provincies	417.501	0	417.501	87.153	504.654	971	63	63	63	417.564
Ontvangsten	4.015.034	0	4.015.034	89.148	4.104.182	1.201	293	63	63	4.015.097

Tabel 24 Geschatte budgetflexibiliteit

	2024
juridisch verplicht	100%
bestuurlijk gebonden	0%
beleidsmatig gereserveerd	0%
nog niet ingevuld/vrij te besteden	0%

Toelichting

Budgetflexibiliteit

De bijdrage van het Rijk ter compensatie van de door decentrale overheden betaalde btw is opgenomen in de Wet op het Btw-compensatiefonds (BCF). De wet bevat de voorwaarden waarbinnen gemeenten en provincies kunnen claimen uit het BCF. Met ingang van 2015 is het BCF geplafonneerd.⁸ Dit plafond groeit jaarlijks mee met de uitkomst van de normeringssystematiek. Als minder geclaimd wordt uit het fonds dan het plafond, dan wordt de ruimte onder het plafond gestort in het Gemeente- en Provinciefonds. Als meer wordt geclaimd uit het fonds dan het plafond, dan wordt het bedrag boven het plafond teruggevorderd uit het Gemeente- en Provinciefonds. Hierdoor zijn het BCF en het Gemeente- en Provinciefonds communicerende vaten.

Verplichtingen, uitgaven en ontvangsten

Als gevolg van overhevelingen van budget van ministeries naar decentrale overheden wordt een bedrag in het gemeente of provinciefonds gestort. Het geraamde btw-deel van dit bedrag wordt in het BCF gestort (circa € 89 mln.). Gemeentes en provincies kunnen de betaalde btw in verband met de overhevelingen terugvragen bij het BCF. Deze uitgaven worden gedekt vanuit de belastingontvangsten.

⁸ Conform afspraken in het financieel akkoord uit 2013 tussen het Rijk en decentrale overheden, zie ook Kamerstukken II 2012-2013, 33 400 B, nr. 7.

Artikel 9 Douane

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 25 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 9 Douane (bedragen x € 1.000)										
Omschrijving	Ontwerp- begroting 2024 (1)	Mutaties via ISB's	Vastge- stelde begroting 2024 (3)=(1)+(2)	Mutaties 1° suppletioire begroting (4)	Stand 1° suppletioire begroting (5)=(3)+(4)	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029
Verplichtingen	804.823	0	804.823	203.939	1.008.762	4.309	4.099	984	984	769.660
Uitgaven (1) + (2)	804.823	0	804.823	203.939	1.008.762	4.309	4.099	984	984	769.660
(1) Apparaatsuitgaven	539.563	0	539.563	4.343	543.906	4.113	3.903	788	788	516.451
Personele uitgaven	533.883	0	533.883	4.343	538.226	4.113	3.903	788	788	509.722
Eigen personeel	524.033	0	524.033	- 1.046	522.987	- 402	188	- 212	- 212	504.152
Inhuur externen	9.620	0	9.620	4.949	14.569	4.075	3.275	1.000	1.000	5.340
Overig personeel	230	0	230	440	670	440	440	0	0	230
Materiële uitgaven	5.680	0	5.680	0	5.680	0	0	0	0	6.729
ICT	1.489	0	1.489	0	1.489	0	0	0	0	2.458
Bijdrage aan SSO's	165	0	165	0	165	0	0	0	0	165
Overig materieel	4.026	0	4.026	0	4.026	0	0	0	0	4.106
(2) Programma- uitgaven	265.260	0	265.260	199.596	464.856	196	196	196	196	253.209
Bekostiging	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Overige bekostiging	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	1.488	0	1.488	0	1.488	0	0	0	0	1.488
Overige bijdrage ZBO's/RWT's	1.488	0	1.488	0	1.488	0	0	0	0	1.488
Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties	0	0	0	199.596	199.596	196	196	196	196	196
Wereld Douane Organisatie	0	0	0	196	196	196	196	196	196	196
Bijdragen vertragsrente EU	0	0	0	199.400	199.400	0	0	0	0	0
Bijdrage aan overige (inter)nationale organisaties	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Opdrachten	41.417	0	41.417	0	41.417	0	0	0	0	28.446
ICT opdrachten	17.953	0	17.953	0	17.953	0	0	0	0	4.832
Overige opdrachten	23.464	0	23.464	0	23.464	0	0	0	0	23.614
Bijdrage aan agentschappen	3.514	0	3.514	0	3.514	0	0	0	0	3.514
Bijdrage overige agentschappen	3.514	0	3.514	0	3.514	0	0	0	0	3.514
(Schade)vergoeding	55	0	55	0	55	0	0	0	0	55

Omschrijving	Ontwerp- begroting 2024 (1)	Mutaties via ISB's	Vastge- stelde begroting 2024 (3)=(1)+(2)	Mutaties 1° suppletioire begroting (4)	Stand 1° suppletioire begroting (5)=(3)+(4)	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029
(Schade)vergoedingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vergoeding proceskosten	55	0	55	0	55	0	0	0	0	55
Rente	3.000	0	3.000	0	3.000	0	0	0	0	3.000
Belasting- en invorderingsrente	3.000	0	3.000	0	3.000	0	0	0	0	3.000
Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken	215.786	0	215.786	0	215.786	0	0	0	0	216.510
Toegerekende uitgaven van Belastingen	215.786	0	215.786	0	215.786	0	0	0	0	216.510
Ontvangsten (3) +(4)	19.561.819	0	19.561.819	- 70.128	19.491.691	21.113.666	21.754.737	22.116.650	22.451.101	22.794.075
Programma- ontvangsten (3)	19.561.214	0	19.561.214	- 70.128	19.491.086	21.113.666	21.754.737	22.116.650	22.451.101	22.794.075
waarvan: Belastingontvangsten	19.551.114	0	19.551.114	- 70.128	19.480.986	21.113.666	21.754.737	22.116.650	22.451.101	22.794.075
Bekostiging	500	0	500	0	500	0	0	0	0	0
Doorbelasten kosten vervolging	500	0	500	0	500	0	0	0	0	0
Rente	5.600	0	5.600	0	5.600	0	0	0	0	0
Belasting- en invorderingsrente	5.600	0	5.600	0	5.600	0	0	0	0	0
Boetes en schikkingen	4.000	0	4.000	0	4.000	0	0	0	0	0
Ontvangsten boetes en schikkingen	4.000	0	4.000	0	4.000	0	0	0	0	0
Apparaatontvangsten (4)	605	0	605	0	605	0	0	0	0	0

Tabel 26 Geschatte budgetflexibiliteit¹

	2024
juridisch verplicht	89%
bestuurlijk gebonden	0%
beleidsmatig gereserveerd	11%
nog niet ingevuld/vrij te besteden	0%

¹ De berekende budgetflexibiliteit heeft betrekking op de programma-uitgaven, waarbij de toegerekende uitgaven van Belastingen buiten beschouwing zijn gelaten.

Toelichting

Budgetflexibiliteit

Bijdrage aan ZBO's/RWT

De bijdrage aan ZBO's en RWT's zijn beleidsmatig gereserveerd.

Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties

Douane is verantwoordelijk voor de heffing en inning van de Traditionele Eigen Middelen (TEM, invoerrechten) en de tijdige terbeschikkingstelling van deze eigen middelen aan de Europese Commissie (EC). De heffing, inning en terbeschikkingstelling van TEM door de Nederlandse Douane zijn gebaseerd op wetgeving van de EU. De lidstaten hoeven bedragen niet ter beschikking van de EC te stellen als deze niet kunnen worden geïnd door redenen die niet aan hen te wijten zijn. De EC beoordeelt deze casussen en kan alsnog het verschuldigde TEM bedrag opeisen, inclusief progressieve verschuldigde vertragingsrente. De vertragingsrente is 100% juridisch verplicht.

Opdrachten

Voor de correcte toepassing van de douanewetgeving worden opdrachten gegeven om ICT-systemen aan te passen. In de Algemene Douanewet staan de toezichtstaken en bevoegdheden uitgewerkt. Voor de uitvoering van de Algemene Douanewet geeft Douane opdrachten voor de inkoop van Douane specifieke middelen, bijvoorbeeld speurhonden, detectiesystemen, werktuigen, meldkamervoorzieningen en laboratoria. De post ICT opdrachten is voor 100% juridisch verplicht en de post Overige opdrachten is voor 50% juridisch verplicht en voor de overige 50% beleidsmatig gereserveerd.

Bijdrage agentschappen

Dit betreft met name de bijdrage aan de Rijksrederij van Rijkswaterstaat en is 100% juridisch verplicht vanuit samenwerkingsovereenkomsten.

Verplichtingen en uitgaven

Programma-uitgaven

Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties

De bijdrage aan (inter-)nationale organisaties voor 2024 zijn bijgesteld met € 199,4 mln. De belangrijkste mutaties zijn:

- Het ministerie van Financiën zal € 100 mln. vertragingsrente betalen aan de Europese Commissie (CIE) als gevolg van een nabetaling door onderwaardering invoer Textiel en Schoenen (LWTS) en Voortvarendheid.
- Er is een betaling vertragingsrente voor het dossier Zonnepanelen (€ 99,4 mln.).

De hiervoor benodigde middelen worden vanuit de Aanvullende Post (AP) van de Rijksbegroting overgeheveld naar artikel 9 Douane. De TEM-betalingen van de hoofdsommen (douanerechten) aan de CIE lopen via de begroting van het ministerie van Buitenlandse Zaken. De Tweede Kamer is over deze dossiers geïnformeerd middels de kamerbrief.⁹

⁹ Kamerstukken II 2023-2024, 31 934, nr. 78

Ontvangsten

Programma-ontvangsten

Belastingontvangsten

In de Voorjaarsnota 2024 worden de mutaties van de Belastingontvangsten toegelicht. Een specificatie van de Belastingontvangsten is te vinden onder de toelichting van artikel 1 Belastingen.

Artikel 13 Toeslagen

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 27 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 13 Toeslagen (bedragen x € 1.000)										
Omschrijving	Ontwerp- begroting 2024 (1)	Mutaties ISB's (2)	Vastge- stelde begroting 2024 (3)=(1)+(2)	Mutaties 1 ^o suppletoire begroting (4)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (5)=(3)+(4)	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029
Verplichtingen	1.479.134	0	1.479.134	469.043	1.948.177	683.484	68.353	6.206	3.110	333.911
Uitgaven (1) + (2)	1.673.358	0	1.673.358	318.242	1.991.600	772.539	110.670	6.206	3.110	333.911
(1) Apparaatsuitgaven	551.462	0	551.462	32.705	584.167	325.348	116.422	5.956	2.860	154.533
Personele uitgaven	539.672	0	539.672	24.127	563.799	312.452	112.087	6.206	3.110	150.052
Eigen personeel	228.961	0	228.961	- 34.107	194.854	31.464	5.797	4.693	1.597	136.270
Inhuur externen	309.622	0	309.622	58.893	368.515	280.988	106.290	1.513	1.513	12.693
Overig personeel	1.089	0	1.089	- 659	430	0	0	0	0	1.089
Materiële uitgaven	11.790	0	11.790	8.578	20.368	12.896	4.335	- 250	- 250	4.481
ICT	275	0	275	0	275	0	0	0	0	220
Bijdrage aan SSO's	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Overige materiële uitgaven	11.515	0	11.515	8.578	20.093	12.896	4.335	- 250	- 250	4.261
(2) Programma-uitgaven	1.121.896	0	1.121.896	285.537	1.407.433	447.191	- 5.752	250	250	179.378
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	106	0	106	0	106	0	0	0	0	106
Bijdrage overige ZBO's/RWT's	106	0	106	0	106	0	0	0	0	106
Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties	4.130	0	4.130	2.771	6.901	3.989	0	0	0	0
Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties	4.130	0	4.130	2.771	6.901	3.989	0	0	0	0
Opdrachten	30.020	0	30.020	9.728	39.748	17.040	0	0	0	127
ICT opdrachten	27	0	27	0	27	0	0	0	0	27
Overige opdrachten	29.993	0	29.993	9.728	39.721	17.040	0	0	0	100
Bijdrage aan medeoverheden	86.880	0	86.880	8.464	95.344	12.113	- 6.002	0	0	0
Bijdrage aan medeoverheden	86.880	0	86.880	8.464	95.344	12.113	- 6.002	0	0	0
(Schade)vergoeding	782.791	0	782.791	262.574	1.045.365	412.049	250	250	250	250
Compensatie toeslagenedupeerden	368.419	0	368.419	80.574	448.993	261.438	0	0	0	0
Kwijtschelden private schulden	99.415	0	99.415	42.349	141.764	44.067	0	0	0	0
Herstelprogramma voor kinderen	130.823	0	130.823	99.270	230.093	59.599	0	0	0	0
Herstelregeling voor ex-partners	130.434	0	130.434	26.814	157.248	10.256	0	0	0	0
Herstelregeling voor gedupeerden andere toeslagen	53.700	0	53.700	- 30.660	23.040	5.160	0	0	0	0
Overige (schade)vergoedingen	0	0	0	44.227	44.227	31.529	250	250	250	250
Subsidies	0	0	0	2.000	2.000	2.000	0	0	0	0
Subsidie toeslagen herstel	0	0	0	2.000	2.000	2.000	0	0	0	0

Omschrijving	Ontwerp- begroting 2024 (1)	Mutaties ISB's (2)	Vastge- stelde begrotings 2024 (3)=(1)+(2)	Mutaties suppletoire begroting (4)	Stand 1* suppletoire begroting (5)=(3)+(4)	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029
Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken	217.969	0	217.969	0	217.969	0	0	0	0	178.895
Toegerekende uitgaven van Belastingen	217.969	0	217.969	0	217.969	0	0	0	0	178.895
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Apparaatsontvangsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Programma-ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Tabel 28 Geschatte budgetflexibiliteit

	2024
juridisch verplicht	99%
bestuurlijk gebonden	0%
beleidsmatig gereserveerd	1%
nog niet ingevuld/vrij te besteden	0%

Toelichting

Budgetflexibiliteit

De programma-uitgaven zijn overwegend gerelateerd aan de compensatie voor de gedupeerden van de problemen bij toeslagen. Deze uitgaven zijn voor circa 99 % juridisch verplicht doordat regelingen zijn verankerd in wetgeving of anderszins bindende afspraken die contractueel zijn vastgelegd.

Verplichtingen

De verhoging van het verplichtingenbudget hangt voor een groot deel samen met de verhoging van het kasbudget, hiervoor wordt verwezen naar de toelichting onder 'Uitgaven'. Daarnaast wordt het verplichtingenbudget in 2024 verhoogd met circa € 154 mln. zodat de Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen (UHT) meerjarig verplichtingen kan aangaan voor externe inhuur.

Uitgaven

Personele uitgaven

De verhoging van het budget voor personele uitgaven kent verschillende redenen. De belangrijkste zijn:

- In verband met een verwachte groei van het aantal gedupeerden, een stijging van het aantal bezwaren en beroepen en de vooralsnog lager dan geplande productiviteitsstijging in het bezwaar- en beroepsproces is de begroting voor Toeslagen Herstel bijgesteld¹⁰. Als gevolg daarvan vindt er in 2024 een herschikking plaats van circa € 96 mln. naar inhuur externen waarvan circa € 20 mln. vanuit eigen personeel. Naast deze herschikking wordt het budget van inhuur externen (circa € 277,9 mln.) en eigen personeel (circa € 27,5 mln.) opgehoogd in 2025 en inhuur externen met circa € 97 mln. in 2026.

¹⁰ 16e Voortgangsrapportage (VGR) Hersteloperatie Toeslagen, Kamerstukken II 2023-2024, 31 066, nr. 1341

- Er wordt om verschillende oorzaken budget overgeheveld van artikel 13 Toeslagen naar artikel 1 Belastingen. Ten eerste wordt er in verband met werkzaamheden door ketenpartners van UHT in 2024 circa € 37,1 mln. aan budget overgeheveld als gevolg van o.a. werkzaamheden door CAP (Centrale Administratieve Processen), KI&S (Klantinteractie & -services) en O&P (Organisatie & Personeel). Daarnaast wordt er in 2024 vanuit UHT circa € 16 mln. overgeheveld in verband met een correctie van de afdracht overhead in 2023.
- Binnen het kader van het programmaplan Informatiehuishouding Op Orde (IOO) wordt het uitgavenbudget op inhuur externen in 2024 opgehoogd met circa € 7,2 mln. Dit loopt af naar circa € 1,5 mln. vanaf 2027. Deze uitgaven zijn bestemd voor de verbetering van beheersings- en archiefsystemen bij beleidsondersteunende en primaire processen en voor het inrichten van een thematisch archief (Hotspot) voor Toeslagen Herstel. Verder wordt er in 2024 tot en met 2026 jaarlijks circa € 1 mln. budget opgehoogd in verband met implementatie van de Wet Open Overheid (WOO).

Materiële uitgaven

De verhoging van het budget voor materiële uitgaven kent verschillende redenen. De belangrijkste zijn:

- De onder «Personele uitgaven» beschreven bijstelling van Toeslagen Herstel en de benodigde capaciteitsverhoging gaan ook gepaard met additionele materiële uitgaven. Dit leidt tot een herschikking naar overige materiële uitgaven van circa € 2,5 mln. in 2024, en ophoging van het uitgavenbudget overige materiële uitgaven van circa € 6,8 mln. in 2025 en circa € 1,9 mln. in 2026.
- Vanuit reserveringen van de Aanvullende Post (AP) wordt naar aanleiding van het bestedingsplan Werk aan Uitvoering (WaU) het uitgavenbudget opgehoogd met € 2 mln. in 2024, met € 4,8 mln. in 2025 en met € 1,2 mln. in 2026. Met deze middelen kunnen in het kader van het project Werken in de Actualiteit maatregelen worden genomen om hoge terugvorderingen te voorkomen.

Opdrachten

Als gevolg van de bij «Personele Uitgaven» beschreven bijstelling van Toeslagen Herstel vindt er een ophoging van budget plaats (circa € 7,3 mln. in 2025) van de Doorbraakmethode om ondersteuningsplannen van ernstig gedupeerden te maken, realiseren en monitoren. Ook wordt het budget opgehoogd met circa € 7,4 mln. in 2024 en circa € 7,7 mln. in 2025 voor de uitvoering van de regeling voor het kwijtschelden van private schulden in het kader van de Hersteloperatie Toeslagen door Sociale Banken Nederland (SBN).

Bijdrage aan medeoverheden

Gemeenten bieden brede hulp aan gedupeerden van de problemen met de kinderopvangtoeslag. Vanwege de toename van het verwachte aantal gedupeerden (zie ook de toelichting onder '(Schade)vergoeding' wordt in 2024 circa € 8,4 mln. aan budget beschikbaar gesteld en in 2025 circa € 12 mln. voor dit doel herschikt.

(Schade)vergoeding

Naar aanleiding van de bijstelling van de cijfers van Toeslagen Herstel op basis van de groei van meldingen en gedupeerden vallen de compensatie- en hersteluitgaven in het kader van de Hersteloperatie Toeslagen naar verwachting hoger uit dan eerder begroot. Daaraan verbonden omvat de bijstelling Toeslagen Herstel een stijging van de

kosten van bezwaren en beroepen. De groei van het aantal aanmeldingen leidt ook tot een ophoging van budget voor dwangsommen en een vernieuwde hogere raming van de rechtsbijstandregeling. Eventuele bijstellingen van de prognose zijn inzichtelijk in de voortgangsrapportage Hersteloperatie Toeslagen¹¹.

De bijstelling leidt tot ophoging van uitgavenbudget op (schade)vergoedingen van circa € 262,6 mln. in 2024 en circa € 412,0 mln. in 2025. Deze beschikbare middelen zijn verdeeld over hogere uitgaven binnen de 30k-regeling, de integrale beoordeling, de kindregeling, de ex-partnerregeling, de HZK-regeling (huurtoeslag, zorgtoeslag en kindgebonden budget), dwangsommen en private schuldenregeling. Hiervan is circa € 104 mln. in 2024 en circa € 198 mln. in 2025 overgeheveld vanuit de Aanvullende Post (AP). Een integraal overzicht van de financiële stand van zaken van de Hersteloperatie Toeslagen is te vinden in de bijlagen van de Voorjaarsnota 2024.

---

¹¹ 16e Voortgangsrapportage (VGR) Hersteloperatie Toeslagen, Kamerstukken II 2023-2024, [31 066](#), nr. 1341

4 Beleidsartikelen Nationale Schuld (IXA)

Artikel 11 Financiering staatsschuld

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 29 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 11 Financiering staatsschuld (bedragen x € 1 mln.)										
Omschrijving	Ontwerp- begroting 2024 (1)	Mutaties via ISB's	Vastge- stelde begrotings- 2024 (3)=(1)+(2)	Mutaties suppletoire begroting (4)	Stand 1 ^a 1 ^a suppletoire begroting (5)=(3)+(4)	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029
Verplichtingen	39.243	0	39.243	- 8	39.235	- 189	2.333	- 132	- 182	38.461
Uitgaven	39.243	0	39.243	- 8	39.235	- 189	2.333	- 132	- 182	38.461
Opdrachten	21	0	21	0	21	0	0	0	0	21
Overige kosten	21	0	21	0	21	0	0	0	0	21
Rente	6.455	0	6.455	41	6.496	- 189	- 162	- 132	- 181	13.629
Rente vaste schuld	5.419	0	5.419	- 255	5.164	- 439	- 452	- 513	- 628	12.430
Rente vlottende schuld	1.035	0	1.035	274	1.309	250	290	381	447	1.199
Voortijdige beëindiging schuld	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rente derivaten lang	1	0	1	22	23	0	0	0	0	0
Rente derivaten kort	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Voortijdige beëindiging derivaten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Leningen	32.767	0	32.767	- 49	32.718	0	2.495	0	- 1	24.811
Aflossing vaste schuld	32.767	0	32.767	- 49	32.718	0	2.495	0	- 1	24.811
Mutatie vlottende schuld	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ontvangsten	51.314	0	51.314	12.849	64.163	10.945	7.655	445	- 1.508	66.563
Rente	30	0	30	- 8	22	6	8	- 8	- 10	35
Rente vlottende schuld	30	0	30	0	30	0	0	0	0	10
Rente derivaten lang	0	0	0	0	0	6	8	- 8	- 10	25
Voortijdige beëindiging derivaten	0	0	0	- 8	- 8	0	0	0	0	0
Leningen	51.284	0	51.284	12.857	64.141	10.939	7.647	453	- 1.498	66.528
Uitgifte vaste schuld	51.284	0	51.284	- 11.283	40.001	10.939	7.647	453	- 1.498	66.528
Mutatie vlottende schuld	0	0	0	24.140	24.140	0	0	0	0	0

Tabel 30 Geschatte budgetflexibiliteit

	2024
juridisch verplicht	99,95%
bestuurlijk gebonden	0%
beleidsmatig gereserveerd	0,05%
nog niet ingevuld/vrij te besteden	0%

Toelichting

Budgetflexibiliteit

De beleidsmatige ontvangsten en uitgaven met betrekking tot de algemene doelstelling bestaan uit renteontvangsten en -betalingen als gevolg van transacties op de geld- en de kapitaalmarkt. Omdat de verplichtingen voornamelijk voortvloeien uit de in het verleden opgebouwde schuld is de budgetflexibiliteit voor dit artikel zeer gering. De uitgaven zijn voor 99,95% als juridisch verplicht aan te merken. Enkele overige kosten (€ 21,0 mln.), zoals advieskosten en drukkosten, zijn niet juridisch verplicht.

Aangezien de (betalings)verplichtingen van de aangegane staatsschuld voortvloeien uit beleids- en bedrijfsvoeringsuitgaven die ten laste van andere begrotingen komen, heeft een verplichtingenbenadering (als begrotingsstelsel) voor de begroting van Nationale Schuld noch uit het oogpunt van budgettaire beheersing, noch uit het oogpunt van budgetrecht meerwaarde ten opzichte van het kasstelsel. Om die reden is in de Comptabiliteitswet 2016 bepaald dat voor de uitgaven ten laste van de begroting van Nationale Schuld de verplichtingen in een jaar gelijkgesteld mogen worden aan de uitgaven in dat jaar.

Verplichtingen en uitgaven

Rente

Rente vaste schuld

De rentelasten vaste schuld vallen naar verwachting lager uit dan geraamd bij de ontwerpbegroting 2024 met name als gevolg van het financieringsplan 2024. Hierin is bepaald dat er voor de financiering van de staatsschuld een lager beroep op de kapitaalmarkt (vaste schuld) zal worden gedaan. Daarnaast is er gerekend met lagere rentepercentages zoals die door het CPB zijn geraamd in de CEP.

Rente vlottende schuld

De raming van de rentelasten vlottende schuld valt per saldo hoger uit als gevolg van wijzigingen in de omvang van de kortlopende schuld en de hoogte van de korte rente. De korte rente is door het CPB lager geraamd in de CEP dan de rente waarmee in de ontwerpbegroting 2024 rekening is gehouden. Echter doordat de omvang van de kortlopende schuld is toegenomen, ontstaat een structurele tegenvaller van € 274 mln. in 2024 oplopend tot € 447 mln. in 2028.

Rente derivaten lang

De raming van de rentelasten op de langlopende derivaten is met € 22 mln. naar boven bijgesteld voor 2024 als gevolg van de gewijzigde rentepercentages zoals die door het CPB worden geraamd in de CEP.

Leningen

Aflossing vaste schuld

Door een vervroegde aflossing van een obligatie in 2023 zal in het lopende jaar minder afgelost worden. In 2026 neemt de aflossing van de vaste schuld met circa € 2,5 mld. toe als gevolg van de uitgifte van leningen met een aflosdatum in 2026.

Ontvangsten

Rente

Voortijdige beëindiging derivaten

Het voortijdig beëindigen van rentederivaten heeft geleid tot eenmalige negatieve ontvangsten van € 8,0 mln. Het betreft de contant gemaakte waarde van de (negatieve) rentebaten die anders later dit jaar en voor het grootste deel in de komende jaren zouden zijn ontvangen. Deze (negatieve) rentebaten zijn nu in één keer ontvangen. Het voortijdig beëindigen van rentederivaten draagt bij aan het realiseren van de doelstellingen uit het beleidskader voor schuldfinanciering, namelijk het verlengen van de gemiddelde looptijd van de schuldportefeuille naar minimaal 8 jaar en het beperken van het korte termijn renterisico (renterisicobedrag < 25%).

Leningen

Uitgifte vaste schuld

De raming van de uitgifte vaste schuld is voor het lopende jaar met circa € 11,3 mld. naar beneden bijgesteld als gevolg van het financieringsplan 2024. Het financieringsplan geeft een beschrijving van de geschatte omvang en de totstandkoming van de financieringsbehoefte van de Nederlandse staat voor 2024 en een overzicht van de manier waarop het Agentschap van plan is deze in te vullen. De raming voor 2025 en verder is hoger dan geraamd bij de ontwerpbegroting 2024 als gevolg van het verwachte kastekort.

Mutatie vlottende schuld

De vlottende schuld stijgt in 2024 met circa € 24,1 mld. Dit is het gevolg van een hogere financieringsbehoefte doordat de raming van het kastekort voor het lopende begrotingsjaar is toegenomen. Schommelingen in de financieringsbehoefte in een lopend begrotingsjaar worden zo veel mogelijk opgevangen op de geldmarkt.

Artikel 12 Kasbeheer

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 31 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 12 Kasbeheer (bedragen x € 1 mln.)										
Omschrijving	Ontwerp- begroting 2024 (1)	Mutaties via ISB's (2)	Vastge- stelde begroting 2024 (3)=(1)+(2)	Mutaties supplettoire begroting (4)	Stand 1 ^e supplettoire begroting (5)=(3)+(4)	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029
Verplichtingen	6.243	0	6.243	- 562	5.681	- 1.056	- 893	- 671	- 503	6.561
Uitgaven	6.243	0	6.243	- 562	5.681	- 1.056	- 893	- 671	- 503	6.561
Rente	4.043	0	4.043	- 1.062	2.981	- 1.556	- 1.393	- 1.171	- 1.003	3.861
Rente kasbeheer	4.043	0	4.043	- 1.062	2.981	- 1.556	- 1.393	- 1.171	- 1.003	3.861
Uitgaven bij voortijdige beëindiging (hoofdsom)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Leningen	2.200	0	2.200	500	2.700	500	500	500	500	2.700
Verstrekte leningen	2.200	0	2.200	500	2.700	500	500	500	500	2.700
Mutaties in rekening-courant en deposito's	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mutaties in rekening courant en deposito	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ontvangsten	15.379	0	15.379	1.779	17.158	- 1.154	482	2.303	4.091	16.606
Rente	156	0	156	- 18	139	- 13	- 6	3	13	364
Rente kasbeheer	156	0	156	- 18	139	- 13	- 6	3	13	364
Voortijdige beëindiging binnen kasbeheer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Leningen	1.180	0	1.180	- 19	1.160	7	35	54	76	1.788
Ontvangen aflossingen	1.180	0	1.180	- 19	1.160	7	35	54	76	1.788
Mutaties in rekening-courant en deposito's	14.043	0	14.043	1.816	15.859	- 1.148	453	2.246	4.002	14.454
Mutaties in rekening courant en deposito's	14.043	0	14.043	1.816	15.859	- 1.148	453	2.246	4.002	14.454

Tabel 32 Geschatte budgetflexibiliteit

	2024
juridisch verplicht	100%
bestuurlijk gebonden	0%
beleidsmatig gereserveerd	0%
nog niet ingevuld/vrij te besteden	0%

Toelichting

Budgetflexibiliteit

De uitgaven en ontvangsten op dit artikel zijn voor 100% als juridisch verplicht aan te merken. Alle rentelasten en -baten zijn juridisch verplicht omdat deze volgen uit de leningen, deposito's en rekening-courant-tegoeden die deelnemers in de schatkist aanhouden. De andere uitgaven

en ontvangsten volgen ook uit de toename of afname van de middelen die door deelnemers in de schatkist worden aangehouden of uit de schatkist worden geleend.

Verplichtingen en uitgaven

Rente

Rente kasbeheer

De raming van de rentelasten kasbeheer is lager dan geraamd bij de ontwerpbegroting 2024. Dit is het gevolg van het bijwerken van de realisatie en de nieuwe rentestanden in de CEP-raming van het CPB. Daarnaast dalen de rentelasten als gevolg van de nieuwe raming sociale fondsen.

Leningen

Verstreckte leningen

Naar verwachting worden er meer leningen verstrekt aan de deelnemers van het schatkistbankieren dan eerder geraamd. De raming wordt daardoor structureel met € 500 mln. naar boven bijgesteld.

Ontvangsten

Rente

Rente kasbeheer

De raming van de rentebaten kasbeheer is lager dan geraamd bij de ontwerpbegroting 2024. Dit is het gevolg van het bijwerken van de realisatie van verstrekte leningen en de nieuwe rentestanden in de CEP-raming van het CPB.

Leningen

Ontvangen aflossingen

Op basis van de actuele inzichten wordt verwacht dat de aflossingen op de leningen, die door de agentschappen, rechtspersonen met een wettelijke taak (RWT's) en derden in het kader van schatkistbankieren zijn afgesloten, in 2024 per saldo lager en vanaf 2025 hoger uitvallen dan eerder geraamd.

Mutaties in rekening-courant en deposito's

Uit de actualisatie van de raming van uitgaven en inkomsten van sociale fondsen blijkt dat deze fondsen in 2024 en de jaren daarna meer middelen storten in de schatkist. Dit betekent dat de geraamde mutatie in het saldo op de rekeningen-courant en deposito's stijgt ten opzichte van de ontwerp-begroting 2024.

5 Niet-beleidsartikelen

Artikel 8 Apparaat

Tabel 33 Apparaatsuitgaven (bedragen x € 1.000)										
Omschrijving	Ontwerp- begroting 2024 (1)	Mutaties via ISB's	Vastge- stelde begrotings- 2024 (3)=(1)+(2)	Mutaties 1*suppletoire begroting (4)	Stand 1* 1*suppletoire begroting (5)=(3)+(4)	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029
Verplichtingen	407.323	0	407.323	18.542	425.865	15.634	8.778	5.273	5.513	382.779
Uitgaven	407.351	0	407.351	18.542	425.893	15.634	8.778	5.273	5.513	382.779
Personele uitgaven	261.761	0	261.761	13.705	275.466	7.099	4.745	2.355	4.977	259.549
Eigen personeel	250.536	0	250.536	435	250.971	1.977	1.527	1.306	4.454	248.556
Inhuur externen	10.138	0	10.138	12.505	22.643	5.122	3.218	1.049	523	9.906
Overig personeel	1.087	0	1.087	765	1.852	0	0	0	0	1.087
Materiële uitgaven	145.590	0	145.590	4.837	150.427	8.535	4.033	2.918	536	123.230
ICT	18.103	0	18.103	2.994	21.097	1.317	110	110	30	15.056
Bijdrage aan SSO's	47.576	0	47.576	2.848	50.424	1.860	2.720	2.720	2.720	47.993
Overig materieel	79.911	0	79.911	- 1.005	78.906	5.358	1.203	88	- 2.214	60.181
Ontvangsten	57.003	0	57.003	4.961	61.964	3.050	3.000	3.000	4.500	59.426
Apparaatontvangsten	57.003	0	57.003	4.961	61.964	3.050	3.000	3.000	4.500	59.426

Toelichting

Verplichtingen en uitgaven

Personele uitgaven

De mutatie op personele uitgaven en verplichtingen van circa € 13,7 mln. wordt in 2024 veroorzaakt door meerdere begrotingsmutaties binnen artikel 8 Apparaat. Ten eerste wordt er € 9,1 mln. in 2024 beschikbaar gesteld voor Informatiehuishouding op Orde voor structurele versterking om de continuïteit te waarborgen en tijdelijke fte's om projecten te kunnen afronden. Tevens wordt er € 1 mln. in 2024 en 2025 vrijgemaakt voor de klimaatcoalitie vanwege het covoorzitterschap van Nederland van de Coalition of Finance Ministers for Climate Action. Tot slot wordt geld beschikbaar gesteld voor onder andere het versterken van personele veiligheid, versterking van de eigenaarsrol binnen Financiën en voor werkzaamheden voor de Douane/antifraude coördinatie service (AFCOS).

Ontvangsten

De ontvangsten van artikel 8 apparaat nemen in 2024 met € 5,0 mln. toe. Dit wordt met name veroorzaakt door hogere opbrengsten van € 2,6 mln. bij Domeinen Roerende Zaken (€ 3 mln. structureel).

Artikel 10 Nog onverdeeld

Tabel 34 Nog onverdeeld (bedragen x € 1.000)										
Omschrijving	Ontwerp- begroting 2024 (1)	Mutaties via ISB's	Vastge- stelde begrotings- 2024 (3)=(1)+(2)	Mutaties 1*suppletoire begroting (4)	Stand 1* 1*suppletoire begroting (5)=(3)+(4)	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029
Verplichtingen	154.748	0	154.748	232.531	387.279	236.616	247.780	258.082	260.931	308.790
Uitgaven	154.748	0	154.748	232.531	387.279	236.616	247.780	258.082	260.931	305.920
Nog te verdelen	154.748	0	154.748	232.531	387.279	236.616	247.780	258.082	260.931	305.920
Loonbijstelling programma	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Loonbijstelling apparaat	8.354	0	8.354	240.208	248.562	219.736	213.107	208.675	207.501	215.756
Prijsbijstelling apparaat	28.539	0	28.539	32.047	60.586	31.621	30.139	37.551	36.431	56.460
Onvoorzien programma	3.640	0	3.640	- 1.883	1.757	- 1.234	- 14.549	- 1.455	- 1.412	4.546
Onvoorzien apparaat	114.215	0	114.215	- 37.841	76.374	- 13.507	19.083	13.311	18.411	29.158
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

Toelichting

Verplichtingen en uitgaven

Nog te verdelen

Loonbijstelling apparaat

De aanpassing wordt voornamelijk veroorzaakt door de loonbijstelling 2024 en verder die wordt toegevoegd aan de Financiënbegroting (€ 240 mln. in 2024 en € 208 mln. structureel).

Prijsbijstelling apparaat

De prijsbijstelling 2024 wordt toegevoegd aan de Financiënbegroting (€ 51 mln. in 2024 en € 36 mln. structureel). Hiernaast worden middelen ingezet voor de implementatie van de Wet Open Overheid (WOO; € 22,8 mln. cumulatief in 2024-2026) bij de Belastingdienst, Douane en Toeslagen en wordt een deel van het budget (€ 8 mln.) doorgeschoven naar een later jaar.

Onvoorzien programma

Op de voorziening voor uitvoeringskosten van fiscale wet- en regelgeving waren in 2026 nog middelen beschikbaar. Op basis van uitvoeringstoetsen worden deze middelen overgeheveld naar artikel 1 Belastingen. Daarnaast heeft er een overboeking naar de begroting van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking plaatsgevonden.

Onvoorzien apparaat

- De eindejaarsmarge van € 68 mln. wordt toegevoegd aan de Financiën-
begroting.
- Gezien niet alle middelen benodigd zijn in het jaar 2024 wordt € 76 mln.
doorgeschoven naar latere jaren, zodat de middelen beschikbaar blijven
voor problematiek in latere jaren.
- In het kader van Informatie Open Overheid (IOO) worden budgetten
vanuit de voorziening Informatiehuishouding op Orde (volgend uit de
kabinetsreactie Parlementaire ondervragingscommissie kinderopvang-

- toeslag (POK)) overgeheveld naar beleidsartikelen ten behoeve van de Belastingdienst, Douane en Toeslagen en het apparaatsartikel (€ 22 mln. in 2024 en € 3 mln. structureel).
- Een deel van de nog onverdeelde middelen wordt overgeheveld naar verschillende beleidsartikelen en het apparaatsartikel voor onder andere de voortzetting banenafpraak, projectkosten digitalisering schatkist-bankieren en het programma toekomst financiële administratie (€ 8 mln. in 2024 en cumulatief € 16 mln. in 2025-2027).